

Västra Götaland och Riket
– en studie av kostnaderna för
invånarnas receptläkemedel
år 2001 och 1999-2001

JANUARI 2003

FÖRORD

Föreliggande rapport är framtagen på uppdrag av Västra Götalandsregionens läkemedelschef Hans Ekman. Den vänder sig främst till personer som i någon form arbetar med och/eller utövar inflytande på regionens läkemedelsfrågor.

Redovisningen omfattar en jämförelse av invånarnas recept- läkemedelskostnader i Västra Götaland och riket, år 1999 och under perioden 1999–2001. Ambitionen har varit att ge en helhetsbild av en komplex och dynamisk verklighet och att identifiera utfall som kan vara av intresse att studera närmare.

Min förhoppning är att rapporten kan bidra till dialogen om vad som bör prioriteras i ett fortsatt analysarbete.

Rapporten avslutas med ett ganska omfattande diskussionsavsnitt. Detta skrivet för att belysa de metodfrågor som aktualiserats och för att uppmuntra kritisk läsning. Jag är tacksam för alla synpunkter på metodval, bedömningar och avvägningar. Gäller också påpekanden om missar, sådant som borde varit med eller tagits upp på något sätt.

Skövde 2002.10.21

Anders Lindgren

Hälso- och sjukvårdsstyrelsens kansli
Analys och utvärdering
Regionens hus, Skövde

Sammanfattning

Föreliggande rapport vänder sig primärt till personer som i någon form arbetar med och/eller utövar inflytande på regionens läkemedelsfrågor och är framtagen på uppdrag av läkemedelschef Hans Ekman.

Ett inriktningsmål för Västra Götalandsregionen är att uppnå en effektivare förskrivning och användning av läkemedel. Ett problem med detta mål är att det är svårt att definiera och mäta effektiviteten. Det hindrar dock inte bedömningar av målpuffyllelsen.

Målet med denna rapport är att ge en bild av regionens läkemedelsförskrivning jämförd med rikets förskrivning, avseende år 2001 och utvecklingen 1999 – 2001. Detta i syfte att ge ett underlag för bedömning av i vilka avseenden det föreligger mindre effektiv regional förskrivning, sett i befolkningsperspektiv.

Rikets förskrivningsnivåer uppställs alltså som standard för effektiv förskrivning. Kriteriet på regionens förskrivning är: receptläkemedel som länets invånare hämtat ut vid apotek, inkl. läkemedel som invånarna fått förskrivna utanför länet. Och de mått som används är totala kostnader (subvention + egenavgift) uttryckt i kr och kr/1000 invånare. Skillnaderna mellan länet och riket redovisas som kvoter, i löptexten i procentform (+/- %)

Vad gäller år 2001 visar undersökningen att västra götälänningarna detta år förbrukade receptläkemedel till en total kostnad om 3 846 744 tusen kronor. Det betyder att länets kostnader låg 4,2 % högre än genomsnittet för rikets befolkning, räknat per 1000 invånare. Räknat i absoluta kostnader visade sig åldersgrupperna 60–74 år, 45–59 klart dyrast, tillsammans svarade dessa båda grupper för drygt hälften av länets totala läkemedelskostnader.

Länets relativa dominans i förhållande till riket gjorde sig gällande i alla de åldersgrupper som studerats. Detta med undantag för gruppen 0–14 år, där länet och riket låg i nivå. Tydligast var dominansen i åldersgrupperna 85–w år (+ 10 %), 75–84 år (+ 7,3 %) och 60–74 år (+ 5,1 %).

Länets höga kostnadsläge 2001 var en effekt av både kvinnors och mäns konsumtion. Kvinnorna hade 4,7 % högre läkemedelskostnader än rikets kvinnor, medan männen översteg sitt riksgenomsnitt med 3,6 %. Skillnaderna mellan könen relativt riket var tydligast i åldersgrupperna 0–14, 15–29 och 30–44. I den yngsta gruppen hade länets flickor 10,1 % *högre* kostnader och pojkarna 6,1 % *lägre* kostnader än motsvarande riksgenomsnitt.

Då västra götälänningarnas läkemedelskonsumtion studeras uppdelade på terapigrupper, tydliggörs att de tre största grupperna – "Nervsystemet", "Hjärta och kretslopp", "Matsmältningsorganen och ämnesomsättningen" – svarade för nästan hälften av de totala kostnaderna år 2001. Fokuseras de sex största grupperna täcks c:a 70 % av kostnaderna in.

När utfallet jämförs med rikets utfall, märks att länets kostnader/1000 invånare avvek uppåt för "Nervsystemet" (+ 11,8 %), "Matsmältningsorganen och ämnesomsättning" (+ 9,8 %), Blod och blodbildande organ (+ 4,7 %), "Förbrukningsartiklar" (+7,2 %), "Rörelseapparaten"

(+11,5 %), "Hormoner och könshormoner" (+7,7 %), Ögon och Öron (+7,4 %) och "Övriga" (+28,1 %).

Tydliga avvikelser nedåt noteras för "Hjärta kretslopp" (- 3,8 %) och "Urin och könsorganen" (- 5,2 %).

För att nå mer specifik information utvidgas analysen av läkemedelsgrupperna med variablerna ålder, kön samt ålder och kön i kombination.

Då variabeln ålder vävs in konstateras att det finns anledning att koncentrera uppmärksamheten till stora eller "tunga" skillnader. Härmed avses läkemedelsgrupper/åldersgrupper, där skillnaden i relativa kostnader mellan länet och riket > 10 % eller motsvarar > 5 miljoner i mer- eller mindrekostnad för länet. När analysen av läkemedelsgrupperna omfattar ålder och kön i kombination – når sin mest specifika nivå – modifieras kravet. För kvinnornas del stipuleras att skillnaderna i relativa kostnader mellan länet och riket ska vara > än 15 % eller motsvara > 2,75 m.kr i mer- eller mindrekostnad för länet, för att betraktas som stora eller tunga. Motsvarande krav för männens del är > 15 % eller 2,25 m.kr.

Utfallet kan studeras närmare i "Slutsats 7" sid 20 och "Slutsats 10" sid 32.

Vad gäller utvecklingen under perioden 1999 – 2001 märks att länets kostnader ökade något mer än rikets kostnader. Det beror på båda könen, men främst på kvinnorna. I bägge fallen är ökningen hänförlig till år 2001, år 1999 och 2000 var kvoterna mellan länets och rikets relativa kostnader i närmast identiska.

Då utvecklingen studeras, uppdelad på åldersgrupper, konstateras att det inte är en tillfällighet att länets invånare hade förhållandevis höga läkemedelskostnader år 2001 i åldersgrupperna 85–w år 75–84 år och 60–74 år. Det osymmetriska utfallet relativt riket för åldersgruppen 0–14 år (+ 10,1 % för flickorna och - 6,1 för pojkarna, 2001) går också igen. Liksom en förhållandevis hög konsumtionsnivå för länets män i åldersgruppen 30–44. (1999: + 5,4 %, 2000: + 7,6, 2001: +7,6 %)

Även då utveckling studeras, med avseende på läkemedelsgrupper, bekräftas utfallet för år 2001. Undantaget är "Blod- och blodbildande organ" - kvinnor. Här var länets kostnader år 2001 9,4 % högre än riksgenomsnittet. Detta rimmar inte med utfallet de båda andra åren. Under år 1999 hade länets kvinnor en lägre konsumtion inom denna läkemedelsgrupp än rikets kvinnor, och år 2000 låg den i nivå.

Slutsats: Redovisningen avslutas med ett diskussionsavsnitt, där metod och bedömningar ställs ifråga. Diskussionen leder fram till slutsatsen att rapporten uppnått sitt syfte: den kan utgöra ett underlag för bedömning av i vilka avseenden det föreligger mindre effektiv regional förskrivning. Men rapporten är för den skull inte ett tillräckligt underlag. Den behöver kompletteras med ytterligare studier, som närmare beskriver de stora och/eller tunga skillnader mellan länet och riket som ringas in i denna rapport.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
2. Läkemedelskostnaderna år 2001	8
2.1 Totalt	8
2.2 Åldersgrupper.....	8
2.3 Kön.....	11
2.4 Åldersgrupper och kön.....	12
2.5 Läkemedelstyper - huvudgrupper.....	14
2.5.1 övergripande	14
2.5.2 åldersgrupper	17
2.5.3 kön	21
2.5.4 åldersgrupper och kön	28
3. Läkemedelskostnadernas utveckling 1999 – 2001	34
3.1 Totalt	34
3.2 Åldersgrupper.....	35
3.3 Kön.....	36
3.4 Åldersgrupper och kön.....	37
3.5 Läkemedelstyp - huvudgrupper.....	40
3.5.1 övergripande	40
3.5.2 kön	42
4. Diskussion	46
Bilaga 1	51
Bilaga 2	52
Bilaga 3	54

1. Inledning

Ett inriktningsmål för Västra Götalandregionen är effektivare förskrivning och användning av läkemedel. Målet sammanfaller med statsmakternas intentioner att uppnå ett fullt ut decentraliserat ansvar för läkemedel; att se till att de som har bäst möjligheter att avväga optimal hälso- och sjukvård får ett samlat ekonomiskt ansvar för olika typer av vårdinsatser.

Ett problem med detta mål är att det är svårt att definiera effektivitet på ett täckande sätt. Läkemedel är ett mycket differentierat och diversifierat område. Det finns ett oerhört stort antal varor, och många produkter används vid fler än en indikation. Att läkemedel ofta är "moving targets", har kort omloppstid och är föremål för indikationsglidningar, är ytterligare en komplikation. Av hälsoekonomin – den närmast ansvariga disciplinen – krävs därför stor snabbhet och flexibilitet. Krav som kan tillgodoses, vad gäller ett mindre antal produkter, men knappast i större skala.

Detta hindrar dock inte bedömningar av regionens måluppfyllelse. Sådana kan grundas på studier av följsamheten till rekommendationslistor gällande ett begränsat antal produkter. De kan också baseras på jämförelser med riksgenomsnitt i olika avseenden.

Målet med denna rapport är att ge en bild av regionens förskrivning jämförd med rikets förskrivning, avseende år 2001 och perioden 1999 – 2001. Detta i syfte att ge ett underlag för bedömning av i vilka avseenden det föreligger mindre effektiv regional förskrivning, sett i ett befolkningsperspektiv.

Upplägget bygger på alltså antagandet att rikets förskrivning kan ses som en standard för effektiv läkemedelsförskrivning.

Understrykas bör att rapporten inte är baserad på exakta förskrivningsdata, det går idag inte att få fram. Redovisningen grundas istället närmast mätbara och tillförlitliga kriterium på regionens läkemedelsförskrivning: receptläkemedel som västra götälänningarna hämtat ut vid apotek, inkl. läkemedel som invånarna fått förskrivna utanför länet.

Det mått som brukas är totala kostnader, absoluta och relativa (kr/1000 invånare). Skillnaderna mellan länet och riket redovisas som kvoter, i löptexten i procentform (+/- %) Utfallet redovisas också i absoluta belopp; hur mycket länet skulle "vunnit" eller "förlorat" i tusental kronor om regionens förskrivning istället legat i nivå med riket.

"Totala kostnader" betyder att såväl subventionerade kostnader som egenavgifter (=det patienterna betalar vid apoteksbesöket) ingår i måttet. Begreppet kostnader genomsyrar texten. För att uppnå lite variation förekommer synonymt också begreppen "läkemedelskonsumtion" och "konsumtion". De senare uttrycken refererar alltså inte specifikt till de läkemedel som används enligt ordination; det som patienterna faktiskt stoppar i sig.

De variabler som studeras är ålder, kön och läkemedelstyp. "Ålder" omfattar variabelvärdena 0–14 år, 15–29 år, 30–44 år, 45–59 år, 60–74 år och 85–w år och "läkemedelstyp" ATC-systemets anatomiska huvudgrupper.

I resultatredovisningen har tabeller prioriterats framför grafik. Det ger måhända ett ”tungt” intryck. Diagram har många visuella fördelar. Men för dem som vill göra egna beräkningar – är diagram inte alltid så användbara. Vanligen har de färre och mer avrundade sifferuppgifter.

För att förenkla läsningen redovisas slutsatser i nära anslutning till varje delavsnitt, i särskilda ”Slutsatsrutor”. Dessa återfinns på sidorna: 9, 11, 12, 13, 15, 17, 20, 24, 27, 32, 35, 39 och 45. Inledningsvis är rutorna i huvudsak kortare sammanfattningar. Efter hand blir de mer normativa; rymmer bedömningar, ställningstaganden kring rapportens inriktning och förslag på områden för fördjupade studier.

2. Läkemedelskostnaderna år 2001

2.1 Totalt

Under år 2001 konsumerade västra götalänningarna receptläkemedel till en total absolut kostnad om 3 846 744 tusen kronor. Det motsvarar 2 573 691 kr/invånare, att jämföra med rikets 2 470 512 kr/1000 invånare – en skillnad på 4,2 %. Det innebär en merkostnad på 154 m.kr jämfört med om länet hade legat i nivå med riket.

Finansieringen av läkemedelskostnaderna svarade Västra Götalandregionen och apotekskunderna för. Detta i form av subvention om 2 965 697 t.kr. (= 77 %) respektive egenavgifter om totalt 881 049 t.kr. (= 23 %).

Läkemedelssubvention utgjorde 13 % av regionens bruttokostnader för hälso- och sjukvården, vilka år 2001 uppgick till 22 180 093 t.kr. Som jämförelse kan nämnas att bruttokostnaderna för regionens samlade primärvårdsverksamhet detta år uppgick till 4 231 651 t.kr. – kostnader för receptläkemedel ej inräknade. Kostnaderna för läkemedelssubventionen motsvarade med andra ord 70% av bruttokostnaderna för primärvården, exklusive receptläkemedel.

Någon ytterligare redovisning av regionens kostnader för receptläkemedel sker inte i denna rapport. Den fortsatta framställningen avser enbart de totala läkemedelskostnaderna, dvs. subvention och egenavgifter sammantagna. Detta motiveras främst av att det inte går att särredovisa regionens kostnader för olika läkemedelsgrupper. Den som ändå vill få en viss uppfattning härvidlag hänvisas till Bilaga 2. Där finns en skattning av VGR's andel av kostnaderna grupp för grupp.

2.2 Åldersgrupper

Medianåldern är 60 år för västra götalänningarnas totala kostnader för receptläkemedel år 2001. Det betyder att åldersintervallen 0–60 år och 61–w år svarade för i stort sett lika stora kostnader. Uttrycket ”i stort sett” föränleds av att den exakta balanspunkten rätteligen är 60 år, x antal månader och x antal dagar. En så exakt redovisning medger inte databasen, och det är heller inte nödvändigt i detta sammanhang.

Ett annat lämpligt sammanfattande mått på kostnadernas åldersfördelning är ”den övre kvartilen”. Den talar om vid vilken ålder 75 % av kostnaderna täckts in om man rör sig uppåt på åldersskalan med början vid åldern 0 år. Man kan också säga att måttet visar vid vilken ålder 25% av kostnaderna återstår att täcka in, med 0 år som utgångspunkt. År 2001 var den övre kvartilen för västra götalänningarna 74 år.

Vid närmare studium av kostnadernas åldersfördelning har, som nämnts, följande indelning valts: 0–14, 15–29, 30–44, 45–59, 60–74, 75–84 och 85–w år. Det bör observeras att intervallet 75–84 år är ett smalare än de övriga intervallen, 10 år istället för 15 år. Detta påpekat med tanke på nedanstående redovisning av absoluta kostnader.

Tabell 1. Samtliga invånarna i Västra Götaland. Totala absoluta kostnader (t.kr.) för receptläkemedel år 2001 fördelade på åldersgrupper.

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
tusen Kr	188 358	264 108	522 225	929 853	1 026 111	671 131	244 960	3 846 744
Andel (%)	4,9	6,9	13,6	24,2	26,7	17,4	6,4	100,0

Anm. Summeras talen blir summan något högre än totalvärdet p.g.a. avrundningseffekt

Ovanstående tabell visar att åldersgrupperna 60–74 och 45–59 konsumerade mest läkemedel år 2001, räknat i absoluta kostnader. Åldersgrupperna 75–84 och 30–44 utgjorde en mellangrupp, medan grupperna 15–29, 85–w och 0–14 generade lägst kostnader.

Slutsats 1

Invånarna i Västra Götaland hade år 2001 4,2 % högre läkemedelskostnader än riket, relativt sett.

Vad gäller absoluta kostnader är det stora skillnader mellan olika åldersgrupper i länet. År 2001 svarade grupperna 60–74 år och 45–59 år tillsammans för 53% av de totala läkemedelskostnaderna.

Då läkemedel är *en* form av vård, vore det av intresse att jämföra hur kostnaderna för andra vårdformer – t.ex. öppen och sluten sjukvård – fördelar sig på motsvarande åldersgrupper. Men det är en uppgift som faller utanför ramen för denna rapport.

Att de olika åldersgrupperna konsumerar olika mycket läkemedel, och att de absoluta kostnaderna därför skiljer sig, beror i grunden på två faktorer: sjuklighet och antal individer. Att läkemedelskonsumtionen återspeglar skillnader i sjuklighet är helt i sin ordning, läkemedel är till för att bota och lindra sjukdomar. Däremot är det inte så lyckat att de absoluta kostnaderna också återspeglar skillnader i antalet individer. Det gör det mindre meningsfullt att jämföra åldersgruppernas konsumtion. Och det omöjliggör jämförelser med riket.

Följer gör därför en redovisning av länets läkemedelskonsumtion i olika åldersgrupper uttryckt i kr per 1000 invånare. Detta kompletterat med motsvarande data för riket.

Tabell 2. Samtliga invånarna i Västra Götaland och riket. Totala relativa kostnader (kr/1000 inv.) för receptläkemedel år 2001 fördelat på olika åldersgrupper.

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
Västra Götaland	678 911	954 899	1 665 019	3 120 437	5 250 769	6 813 444	6 986 271	2 573 691
Riket	677 158	937 598	1 586 224	3 011 678	4 994 083	6 349 378	6 351 951	2 470 512
V.G./Riket	1,003	1,018	1,050	1,036	1,051	1,073	1,100	1,042

Tabellen visar att de relativa kostnaderna ökar med stigande ålder. De tre äldsta åldersgrupperna hade väsentligt högre läkemedelskostnader per 1000 invånare än övriga åldersgrupper, som i sin tur uppvisar tydliga skillnader.

Vidare framgår att invånarna i Västra Götaland hade en relativt sett högre läkemedelskonsumtion än invånarna i riket i varje åldersgrupp. Detta med undantag åldergruppen 0–14 år, där nivåerna var i stort sett lika. Tydligast var dominansen i åldersgrupperna 85–w år (+ 10,0 %), 75–84 år (+ 7,3 %), 60–74 år (+ 5,1 %) och 30–44 år (+ 5,0 %). Klart dyrast, räknat i absoluta kostnader, var differensen för åldersgrupperna 60–74 år och 75–84 år. Merkostnaden för Västra Götaland uppgick här till 50,2 miljoner kr respektive 45,7 m.kr, jämfört med om konsumtionen hade legat i nivå med riket. För åldersgruppen 85–w år stannade merkostnaden vid 22,2 m.kr.

Jämförs olika typer av totalkostnader för hela befolkningar eller mycket breda åldersintervall kan dock även kr per 1000 invånare visa sig vara ett bristfälligt mått. Detta i händelse att befolkningarna har klart olika åldersstruktur. En sådan ålderseffekt kan kontrolleras med hjälp av en kön- och ålderstandardisering. Då APS (Apotekets statistiksystem) används i detta syfte, erhålls uppgift om hur hög konsumtionen skulle ha varit i studieområdet/- områdena, om detta/dessa haft samma åldersfördelning som en vald standardpopulation.

Om Västra Götalands och rikets totalkostnad för läkemedel kön- och ålderstandardiseras på detta sätt och rikets befolkning används som standard, ger utfallet besked om vilken kostnad länet skulle fått om det haft samma kön- och åldersfördelning som riket. Se nedanstående tabell.

Tabell 3. Samtliga invånare i Västra Götaland. Totala kostnader, absolut (t.kr) och relativt (kr/1000 inv.), för receptläkemedel år 2001. Faktiskt utfall och utfall efter ålder- och könstandardisering med rikets befolkning som standard.

	Tusen Kr	Kr/1000 invånare
Faktisk konsumtion	3 846 744	2 573 691
Ålder- och könstandardiserad konsumtion	3 876 534	2 593 531
Förändring	+ 29 790	+ 19 931

Tabellen visar att en kön - och ålderstandardisering av angivet slag ökar länets läkemedelskostnader med 19 931 kr/ 1000 invånare. Det motsvarar en kostnadsökning på 0,77 %. Kvoten mellan länets och rikets relativa kostnad blir därmed 1,050 (2 593 531 per 1000 inv./ 2 470 512 per 1000 inv.), istället för 1,042. Utfallet indikerar att länet har en något yngre åldersprofil än riket.

Slutsats 2

Kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader för läkemedel (kr/1000 inv) är det naturliga jämförelsemåttet i denna rapport. Det passar undersökningens syfte.

Kön- och ålderstandardisering påverkar inte utfallet särskilt mycket, behöver därför ej göras.

Jämförelsen i detta avsnitt visar att länets dominans i förhållande till riket år 2001 var tydligast i åldersgrupperna 85–w år (+ 10,0 %), 75–84 år (+ 7,3 %), 60–74 år (+ 5,1 %) och 30–44 år (+ 5,0 %).

2.3 Kön

Att västra götälänningarnas relativa läkemedelskostnader år 2001 var 4,2 % högre än rikets läkemedelskostnader, förklaras av att båda könen hade en förhållandevis hög konsumtionsnivå. Kvinnorna hade 4,7 % högre kostnader än kvinnorna i riket, medan männen översteg sitt riksgenomsnitt med 3,6 %. Se nedanstående tabell.

Tabell 4. Kvinnliga och manliga invånare i Västra Götaland. Totala kostnader, absolut (t.kr) och relativt (kr/1000 inv.), för receptläkemedel år 2001. Och kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader detta år.

	Kvinnor	Män
Tusen kr.	2 111 581	1 735 163
Kr per 1000 inv.	2 802 625	2 340 984
Kr per 1000 inv, länet/riket	1,047	1,036

Hade kvinnorna legat i nivå med riket hade de absoluta läkemedelskostnaderna varit 94,4 miljoner kr lägre för deras del. Och för männens del hade det inneburit en "vinst" på totalt 60,7 miljoner kr.

Slutsats 3

Länets relativt sett höga läkemedelskostnader i förhållande till riket år 2001 (+ 4,2 %) berodde både på kvinnor (+ 4,7 %) och män (+ 3,6 %).

2.4 Åldersgrupper och kön

I Västra Götaland skiljer sig inte läkemedelskostnadernas fördelning på åldersgrupper i någon större utsträckning mellan könen. För båda grupperna gick medianåldern år 2001 vid 60 år. Den övre kvartilen skiljde sig något, för kvinnorna gick den vid 75 år och för männen vid 73 år. Det senare förhållandet betingas sannolikt av att den återstående medellivslängden vid 60 år är något längre för kvinnorna än för männen.

Tabell 5. Kvinnor i Västra Götaland. Totala kostnader för receptläkemedel absolut (t.kr) och relativt (kr/1000 inv.) i olika åldersgrupper år 2001. Och kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader detta år.

	0–14	15–29	30–44	45–59,	60–74,	75–84	85–w	Totalt
Tusen kr.	80 711	142 761	301 022	514 019	535 971	375 546	161 550	2 111 581
Kr per 1000 inv.	599 021	1 055 615	1 965 731	3 497 134	5 267 681	6 534 304	6 699 718	2 802 625
Kr per 1000 inv V.G./riket	1,101	0,994	1,032	1,038	1,065	1,082	1,095	1,047

Att kvinnorna i Västra Götaland hade högre läkemedelskostnader år 2001 än rikets kvinnor avspeglades i samtliga åldersgrupper med undantag för åldersgruppen 15-29. Tydligast var den relativa skillnaden i åldersgrupperna: 0–14 (+10,1%), 85–w (+ 9,5 %) , 75–84 (+ 8,2 %) och 60–74 (+ 6,5 %). Klart dyraste räknat i absoluta kostnader var differensen för åldersgrupperna 60–74 år och 75–84 år. Merkostnaden för Västra Götaland uppgick här till 32,6 miljoner kr respektive 28,6 miljoner kr, jämfört med om konsumtionen hade legat i nivå med riket.

Tabell 6. Män i Västra Götaland. Totala kostnader för receptläkemedel absolut (t.kr) och relativt (kr/1000 inv.) i olika åldersgrupper år 2001. Och kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader detta år.

	0–14	15–29	30–44	45–59,	60–74,	75–84	85–w	Totalt
Tusen kr.	107 646	121 347	221 203	415 833	490 140	295 585	83 409	1 735 163
Kr per 1000 inv.	754 343	858 532	1 378 124	2 753 772	5 232 399	7 204 471	7 617 290	2 340 984
Kr per 1000 inv V.G./riket	0,939	1,049	1,076	1,035	1,037	1,060	1,107	1,036

De västra götäländska männen relativt höga läkemedelskostnader avspeglas också i samtliga åldersgrupper med ett undantag. I detta fall den yngsta åldersgruppen, där konsumtionen var *lägre* än motsvarande riksgenomsnitt (- 6,1 %). Överläget i förhållande till rikets män gjorde sig tydligast gällande i åldersgrupperna: 85–w (+ 10,7 %), 30–44 (+ 7,6 %), 75–84 (+ 6,0 %) och 15–29 (+ 4,9 %). Dyrast var differensen för åldersintervallen: 60–74, 75–84, 30–44 och 45–59, där länets merkostnad uppgick till 17,5, 16,9, 15,6 respektive 13,9 miljoner kronor.

Slutsats 4

Då länets kostnader år 2001 i olika åldersgrupper uppdelas på kön, visar det sig att avvikelser från respektive riksgenomsnitt är klart tydligare i vissa fall än i andra fall.

I åldersgruppen 0–14 år har kvinnorna en jämförelsevis hög relativ kostnad (+ 10,1 %) mot en låg relativ kostnad för männen (- 6,1 %). Å andra sidan framkommer att männen till skillnad från kvinnorna, ligger klart över sitt riksgenomsnitt i åldersgruppen 15–29 år (+ 4,9 % resp. - 0,6 %). I åldersgruppen 30–44 år uppvisar båda könen högre konsumtion än riksgenomsnittet, men männen gör det i större grad än kvinnorna (+ 7,6 % resp. + 3,2 %).

Skillnader i detta avseende märks även för de äldre åldersgrupperna, men de är mindre tydliga.

2.5 Läkemedelstyper - huvudgrupper

2.5.1 Övergripande

I ATC-systemets översta nivå indelas läkemedlen i 18 anatomiska huvudgrupper, vilka redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 7. Samtliga invånare i Västra Götaland. Totala absoluta kostnader (t.kr.) för receptläkemedel år 2001 fördelade på läkemedelsgrupper.

Kod	Läkemedelsgrupp	Tusen Kr	Andel (%)	Kumulativ andel (%)
N	Nervsystemet	735 808	19,1	19,1
C	Hjärta och kretslopp	591 232	15,4	34,5
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	554 937	14,4	48,9
R	Andningsorganen	274 094	7,1	56,1
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	271 729	7,1	63,1
B	Blod och blodbildande organ	268 194	7,0	70,1
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	220 746	5,7	75,8
Y	Förbrukningsartiklar	211 354	5,5	81,3
J	Infektionssjukdomar	182 136	4,7	86,1
M	Rörelseapparaten	157 171	4,1	90,1
H	Hormoner exklusive könshormoner.	117 375	3,1	93,2
D	Hud	95 654	2,5	95,7
S	Ögon och öron	78 388	2,0	97,7
Ö	Övriga	67 093	1,7	99,5
V	Varia	14 211	0,37	99,83
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	5 025	0,13	99,96
X	Handelsvaror	1 596	0,04	100,00
T	Dialysvaror	0	0,00	100,0
	TOTALT	3 846 744	100,0	

Tabellen visar också länets totala absoluta kostnader år 2001 för olika läkemedelsgrupper och hur stora skillnaderna var. Det är framförallt de tre största grupperna – "Nervsystemet", "Hjärta och kretslopp", "Matsmältningsorganen" – som skiljer ut sig. De svarade tillsammans för c:a hälften av länets totala läkemedelskostnader detta år.

Går man ytterligare tre steg ner i tabellen och inkluderar läkemedelsgrupperna "Andningsorganen", "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" och "Blod- och blodbildande organ" har drygt 70 % av de totala kostnaderna täckts in.

I botten på Tabell 7 återfinns fyra grupper – "Varia", "Antiparasitära och insektsdödande", "Handelsvaror" och "Dialysvaror" – vilka tillsammans inte bokfördes för mer än c:a 0,5 % av länets totala läkemedelskostnader år 2001.

Slutsats 5

Läkemedelskostnadernas absoluta omfattning i Västra Götaland skiljer sig tydligt mellan olika läkemedelsgrupper.

De tre största grupperna – "Nervsystemet", "Hjärta och kretslopp", "Matsmältningsorganen" – intar en särställning. De svarade år 2001 för nästan hälften (48,9 %) av länets totala läkemedelskostnader.

De sex största läkemedelsgrupperna – där även "Andningsorganen", "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" och "Blod- och blodbildande organ" ingår – svarade för 70,1 % av de totala läkemedelskostnaderna detta år.

De fyra minsta läkemedelsgrupperna – "Varia", "Antiparasitära och insektsdödande", "Handelsvaror" och "Dialysvaror" – svarade tillsammans för c:a 0,5 % av de totala läkemedelskostnaderna år 2001.

Tabell 8. Samtliga invånare i Västra Götaland och riket. Totala relativa kostnader (kr/1000 inv.) för receptläkemedel år 2001 fördelade på läkemedelsgrupper. Och kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader.

Kod	Läkemedelsgrupp	Västra Götaland	Riket	<i>Västra Götaland/ Riket</i>
C	Nervsystemet	492 298	440 676	1,118
N	Hjärta och kretslopp	395 568	411 342	0,962
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	371 285	338 127	1,098
B	Andningsorganen	183 384	188 560	0,973
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	181 802	179 597	1,012
R	Blod och blodbildande organ	179 437	171 346	1,047
Y	Urin- och könsorgan samt könshormoner	147 692	155 824	0,948
J	Förbrukningsartiklar	141 408	131 945	1,072
H	Infektionssjukdomar	121 859	123 736	0,985
G	Rörelseapparaten	105 156	94 324	1,115
M	Hormoner exklusive könshormoner.	78 531	72 902	1,077
D	Hud	63 998	65 359	0,979
Ö	Ögon och öron	52 446	48 836	1,074
S	Övriga	44 889	35 039	1,281
V	Varia	9 508	8 038	1,183
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	3 362	4 024	0,836
X	Handelsvaror	1 068	796	1,341
T	Dialysvaror		40	0
	TOTALT	2 573 691	2 470 512	1,042

Som framgått hade Västra Götaland år 2001 klart högre läkemedelskostnader än riket, mätt i kr/1000 invånare. Detta förhållande kan återföras till nio läkemedelsgrupper - de fyra minsta ej medräknade: "Nervsystemet" (+ 11,8 %), "Matsmältningsorganen" (+ 9,8 %), "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" (+ 1,2 %), "Blod och blodbildande organ" (+ 4,7 %), "Förbrukningsartiklar" (+ 7,2 %), "Rörelseapparaten" (+ 11,5 %), Hormoner exklusive könshormoner (+ 7,7 %), "Ögon och öron" (+ 7,4 %) och "Övriga" (+ 28,1 %).

Störst ekonomisk betydelse tillkom skillnaderna för "Nervsystemet" och "Matsmältningsorganen". Dessa båda grupper genererade en merkostnad för länet på 126,8 miljoner kr (77,2

+ 49,6 miljoner kr.), jämfört med om konsumtionsnivåerna legat i nivå med riket. Dyrast skillnader därefter tillkom: "Rörelseapparaten" 16,2 m.kr, "Övriga" 14,7 m.kr, "Förbrukningsartiklar" 14,1 m.kr och "Blod- och blodbildande organ 12,1 miljoner.kr.

Lägre relativa kostnader än riket hade länet för fem läkemedelsgrupper – de fyra minsta ej medräknade: "Hjärta - och kretslopp" (- 3,8 %), "Andningsorganen" (- 2,7 %). "Urin och könsorganen" (- 5,2 %), "Infektionssjukdomar" (- 1,5 %) och "Hud" (-2,1 %). För de tre första grupperna motsvarar utfallet en "mindrekostnad" på: 23,6 m.kr, 7,7 m. kr resp. 12,1 m.kr.

Slutsats 6

Kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader (kr/1000 inv) är fortfarande det naturliga jämförelsemåttet för denna rapport. Men då läkemedelsgrupper specificeras, finns det skäl att också ta hänsyn till storleken på de kostnader som ligger till grund för kvoterna.

Det senare syns särskilt motiverat då utfallet för de tre största läkemedelsgrupperna – *Nervsystemet* (+ 11,8 %), *"Hjärta kretslopp"*, (- 3,8%) och *"Matsmältningsorganen"* (+ 9,8 %) – studeras. Avvikelsen för "Hjärta och kretslopp" kan förvisso förefalla blygsam. Men den väger tungt, i kostnader räknat.

Andra läkemedelsgrupper där länets avvikelse har en omfattning/ tyngd som förtjänar ytterligare uppmärksamhet är:

- *"Blod och blodbildande organ"* (+ 4,7 %),
- *"Urin och könsorganen samt könshormoner"* (- 5,2 %),
- *"Förbrukningsartiklar"* (+ 7,2 %),
- *"Rörelseapparaten"* (+ 11,5 %),
- *"Hormoner exklusive könshormoner"* (+ 7,7 %),
- *"Ögon och öron"* (+ 7,4 %)
- *"Övriga"* (+ 28,1 %).

De fyra minsta läkemedelsgrupperna (se Tabell 8) har så liten vikt att utfallet inte motiverar något ytterligare beaktande i denna rapport – även om tydliga relativa skillnader påträffas.

2.5.2 Åldersgrupper

Konsumtionens åldersfördelning skiljer sig mellan de olika läkemedelsgrupperna. Studeras medianålder och övre kvartilålder, framkommer att spridningen var 12,8 år respektive 7,0 år, år 2001.

"Ögon och öron", "Handelsvaror" och "Hjärta- och kretslopp" hade den äldsta åldersprofilen. En näst äldsta grupp bildade: "Rörelseapparten", "Matsmältningsorganen och ämnesomsättning", "Varia" och "Blod- och blodbildande organ". Den i särklass yngsta ålderprofilen uppvisade "Hormoner, exklusive könshormoner". Övriga läkemedelsgrupper: se bilaga 2.

Motsvarande genomsnittsvärden för riket kan inte redovisas, APS-systemet förmår inte bryta ner riksdata till 1-årsnivå. Detta betyder att en åldersrelaterad jämförelse mellan länet och riket förutsätter studier av korresponderande åldersintervall. Se nedanstående tabell. Beräkningsunderlag: se Bilaga 3.

Tabell 9. Samtliga invånare i Västra Götaland. Kvoten mellan länets och rikets totala relativa kostnader (kr/1000 invånare) för receptläkemedel år 2001, fördelad på läkemedelsgrupper och kön.

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
Nervsystemet	1,047	1,046	1,113	1,128	1,142	1,137	1,141	1,118
Hjärta och kretslopp	1,324	1,015	0,978	0,942	0,968	0,996	1,019	0,962
Matsmältningsorganen	1,075	1,064	1,092	1,130	1,095	1,107	1,138	1,098
Andningsorganen	0,951	0,936	0,937	0,955	1,011	1,026	1,042	0,973
Tumörer o rubbn. i immunsystemet	0,880	0,931	0,878	0,987	1,111	1,164	1,232	1,012
Blod och blodbildande organ	0,445	0,821	1,559	1,109	1,090	1,063	1,146	1,047
Urin- och könsorganen	1,076	0,987	0,951	0,946	0,939	0,961	0,992	0,948
Förbrukningsartiklar	1,119	1,195	1,122	1,037	1,047	1,061	1,008	1,072
Infektionssjukdomar	1,056	1,066	0,915	0,962	1,017	1,000	1,017	0,985
Rörelseapparaten	1,354	1,118	1,116	1,110	1,117	1,147	1,177	1,115
Hormoner exkl. könshormoner	1,233	1,166	0,872	0,907	0,903	0,937	0,907	1,077
Hud	1,039	0,813	0,918	0,954	1,034	1,173	1,210	0,979
Ögon och öron	1,114	1,009	1,000	1,085	1,086	1,087	1,079	1,074
Övriga	1,241	1,499	1,091	1,048	1,513	1,722	1,138	1,2811

Anm. Understruket tal markerar kvot där Västra Götalands kostnad är > 10 % *högre* än rikets kostnad, och finstilt tal markerar kvot där länets kostnad är > 10 % *lägre* än rikets kostnad.

Västra Götalänningarnas kostnader år 2001 var > 10 % *högre* än rikets kostnader för 35 av de 98 grupper som förekommer i tabell 10:

- "Nervsystemet" 30–44 år (+ 11,3 %), 45–59 år (+ 12,8 %), 60–74 år (+ 14,2 %), 75–84 år (+ 13,7 %) och 85–w år (+ 14,1 %)
- "Hjärta kretslopp" 0–14 år (+ 32,4 %)
- "Matsmältningsorganen" 45–59 år (+ 13,0 %), 75–84 år (+ 10,7 %) och 85–w år (+ 13,8 %)
- "Tumörer och rubbningar immunsystemet" 60–74 år (+ 11,1 %), 75–84 år (+ 16,4 %) och 85–w år (+ 23,2 %)
- "Blod och blodbildande organ" 30–44 år (+ 55,9 %), 45–59 år (+ 10,9 %) och 85–w år (+ 14,6 %).
- "Förbrukningsartiklar" 0–14 år (+ 11,9 %), 15–29 år (+ 19,5 %) och 30–44 år (+ 12,2 %),

- "Rörelseapparaten" 0–14 år (+ 35,4 %), 15–29 år (+ 11,8 %), 30–44 år (+ 11,6 %), 45–59 år (+ 11,0), 60–74 år (+ 11,7 %), 75–84 år (+ 14,7 %) och 85–w år (+ 17,7 %).
- "Hormoner exkl. könshormoner" 0–14 år (+ 23,3 %) och 15–29 år (+ 16,6 %).
- "Hud" 75–84 år (+ 17,3 %) och 85–w år (+ 21,0 %).
- "Ögon och öron" 0–14 år (+ 11,4 %).
- "Övriga" 0–14 år (+ 24,1 %), 15–29 år (+ 49,9 %), 60–74 år (+ 51,3 %), 75–84 år (+ 72,2 %) och 85–w år (+ 13,8 %).

Mer än 10 % *lägre* läkemedelskostnader än riket hade västra götäläningarna för:

”Tumörer och rubbningar i immunsystemet” 0–14 år (- 22,0 %) och 30–44 år (- 22,2 %).

”Blod och blodbildande organ” 0–14 år (-55,5%) och 15–29 år (- 17,9 %).

"Hormoner och könshormoner" 30–44 år (- 12,8 %)

"Hud" 15–29 år (- 18,7 %)

Vilka relativa skillnader väger då tyngst; har störst betydelse i absoluta kostnader räknat? Jo, länet skulle ”*vunnit*” mest på att komma i nivå med riket inom följande läkemedels-/åldersgrupper:

- ”Nervsystemet” 45–59 år (23,3 m.kr) , 60–74 år (18,7 m.kr), 75–84 år (15,1 m.kr), 30–44 år (14,4 m.kr) och 85–w år (7,6 m.kr).
- ”Matsmältningsorganen” 45–59 år (16,6 m.kr), 60–74 år (13,8 m.kr), 75–84 år (10,0 m.kr), 30–44 år (5,6 m.kr) och 85– w år (5,5 m.kr).
- "Tumörer och rubbningar i immunsystemet", 60–74 år (7,5 m.kr) och 75–84 år (5,4 m.kr)
- ”Blod- och blodbildande organ, 30–44 år (16,7 miljoner kr), 60–74 år (5,7 m.kr) och 45–59 år (5,3 m.kr).
- Rörelseapparaten, 60–74 år (5,2 m.kr).
- "Hormoner exklusive könshormoner", 0–14 år (9,1 m.kr).
- "Övriga", 60–74 år (5,6 m.kr)

”*Förlorat*” mest skulle länet gjort om invånarna legat i nivå med riket inom läkemedels-/ålders-grupperna:

- ”Hjärta och kretslopp”, 45–59 år (8,3 m.kr), 60–74 år (7,9 m.kr).
- ”Tumörer och rubbningar i immunsystemet”, 30–44 år (6,2 m.kr).
- ”Blod och blodbildande organ”, åldersgrupperna 0–14 år (15,5 miljoner kr).

För ytterligare effekter i form av absoluta kostnader: se Bilaga 1, nedre tabellen.

Slutsats 7

När analysen av läkemedelsgrupper kombineras med variabeln ålder specificeras jämförelsen av länets och rikets relativa kostnader år 2001.

Vissa skillnader mellan länet och riket har en sådan omfattning/tyngd att de är klart intressanta. Härmed avses de läkemedelsgrupper/åldersgrupper där skillnaden i relativa kostnader är > 10 % eller motsvarar > 5,0 miljoner kr i mer- eller mindrekostnad för länet. Det innebär följande grupper:

- *"Nervsystemet"*: 30–44 år (+ 11,3 %), 45–59 år (+ 12,8 %), 60–74 år (+ 14,2 %), 75–84 år (+ 13,7 %), och 85–w år (+14,1 %)
- *"Hjärta och kretslopp"*: 0–14 år (+ 32,4 %), 45–59 år (- 5,8 %), 60–74 år (- 3,2 %)
- *"Matsmältningsorganen"*: 30–44 år (+ 9,2 %), 45–59 år (+ 13,0 %), 60–74 år (+ 9,5 %), 75–84 år (+ 10,7 %) och 85–w år (+ 13,8 %)
- *"Tumörer och rubbningar i immunsystemet"*: 0–14 år (- 12,0 %), 30–44 år (-12,2 %), 60–74 år (+ 11,1 %), 75–84 år (+16,4 %) och 85-w år (+ 23,2 %).
- *"Blod- och blodbildande organ"*: 0–14 år (- 55,5 %), 15–29 år (- 17,9 %), 30–44 år (+ 55,9 %), 45–59 år (+ 10,9 %), 60–74 år (+ 9,0 %) och 85-w år (+ 14,6 %).
- *"Förbrukningsartiklar"*: 0–14 år (+ 11,9 %), 15–29 år (+ 19,5 %) och 30–44 år (+12,2 %).
- *"Rörelseapparaten"*: " : 0–14 år (+ 35,4 %), 15–29 år (+ 11,8 %), 30–44 år (+ 11,6 %), 45–59 år (+11,0 %), 60–74 år (+ 11,7 %), 75–84 år (+14,7 %) och 85-w år (+ 17,7 %).
- *Hormoner exkl. könshormoner"*: 0–14 år (+ 23,3 %), 15–29 år (+16,6 %) och 30–44 år (- 12,8 %)
- *"Hud"*: 15–29 år (- 18,7 %), 75–84 år (+17,3 %) och 85–w år (+ 21,0 %)
- *"Ögon och öron"*: 0–14 år (+ 11,4 %).
- *"Övriga"*: 0–14 år (+ 24,1 %), 15–29 år (+49,9 %), 60–74 år (+ 51,3 %), 75–84 år (+ 72,2%) och 85-w år (+13,8 %)

2.5.3 Kön

Länets kostnader för olika läkemedelsgrupper uppdelad på kön inleds med en redovisning av de absoluta kostnaderna. Därefter följer en jämförelse av länets och rikets relativa kostnader – kr/1000 invånare.

Tabell 10. Kvinnor i Västra Götaland. Totala absoluta kostnader (t.kr.) för receptläkemedel år 2001 fördelade på läkemedelsgrupper, sorterade i fallande storleksordning baserad på kostnader.

Kod	Läkemedelsgrupp	Tusen Kr	Andel (%)	Kumulativ andel (%)
N	Nervsystemet	454 354	21,5	21,5
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	312 090	14,8	36,3
C	Hjärta och kretslopp	280 020	13,3	49,6
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	161 461	7,7	57,2
R	Andningsorganen	156 644	7,4	64,6
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	133 299	6,3	70,9
Y	Förbrukningsartiklar	109 651	5,2	76,1
M	Rörelseapparaten	107 078	5,1	81,2
B	Blod och blodbildande organ	98 234	4,7	85,9
J	Infektionssjukdomar	96 661	4,6	90,4
H	Hormoner exklusive könshormoner.	54 932	2,6	93,0
D	Hud	51 234	2,4	95,5
S	Ögon och öron	48 884	2,3	97,8
Ö	Övriga	36 363	1,7	99,5
V	Varia	6 915	0,33	99,83
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	3 100	0,15	99,98
X	Handelsvaror	661	0,03	100,00
T	Dialysvaror	–	–	–
	TOTALT	2 111 581	100,00	

Tabell 11. Män i Västra Götaland. Totala absoluta kostnader (t.kr.) för receptläkemedel år 2001 fördelade på läkemedelsgrupper, sorterade i fallande storleksordning baserad på kostnader.

Kod	Läkemedelsgrupp	Tusen Kr	Andel (%)	Kumulativ andel (%)
C	Hjärta och kretslopp	311 212	17,9	17,9
N	Nervsystemet	281 454	16,2	34,2
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	242 847	14,0	48,2
B	Blod och blodbildande organ	169 960	9,8	58,0
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	138 430	8,0	65,9
R	Andningsorganen	117 450	6,8	72,7
Y	Förbrukningsartiklar	101 703	5,9	78,6
J	Infektionssjukdomar	85 474	4,9	83,5
H	Hormoner exklusive könshormoner.	62 443	3,6	87,1
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	59 285	3,4	90,5
M	Rörelseapparaten	50 093	2,9	93,4
D	Hud	44 420	2,6	96,0
Ö	Övriga	30 730	1,8	97,7
S	Ögon och öron	29 504	1,7	99,4
V	Varia	7 296	0,42	99,86
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	1 926	0,11	99,97
X	Handelsvaror	935	0,05	100,0
T	Dialysvaror	–	–	–
	TOTALT	1 735 163	100,00	

Tabellerna 10 och 11 visar länets totala absoluta kostnader år 2001 för olika läkemedelsgrupper för kvinnor respektive män. Jämförs utfallet i tabellerna framkommer både likheter och skillnader mellan könen. I båda fallen var kring hälften av kostnaderna hänförliga till de tre största läkemedelsgrupperna och drygt 70 % till de sex största grupperna.

Skillnaderna gäller främst rangordningen mellan de olika läkemedelsgrupperna. I ögonfallande är att "Nervsystemet" låg i topp för kvinnornas mot "Hjärta-kretslopp" för männens del.

Men det fanns fler skillnader mellan könen vad gäller rangordningen. Nedanstående indelning av läkemedelsgrupperna i sex storleksgrupper, en indelning för kvinnor och en för män, är ett försök att tydliggöra dessa skillnader.

Kvinnor:

- Grupp I (454 354 – 280 020 t.kr) ”Nervsystemet”, ”Matsmältningsorganen och ämnesomsättning”, ”Hjärta och kretslopp”
- Grupp II (161 461 – 133 299 t.kr) ”Urin- och könsorganen samt könshormoner”, ”Andningsorganen”, ”Tumörer och rubbningar i immunsystemet”
- Grupp III (109 651 – 96 661 t.kr) ”Förbrukningsartiklar”, ”Rörelseapparaten, Blod- och blodbildande organ”, ”Infektionssjukdomar”.
- Grupp IV (54 932 – 36 363 t.kr) ”Hormoner exklusive könshormoner”, ”Hud”, ”Ögon och Öron”.
- Grupp V (661 – 6 915 t.kr) ”Varia”, ”Antiparasitära, insektsdödande och repel.”, ”Handelsvaror”

Män:

- Grupp I (311 212 – 242 847 t.kr) ”Hjärta och kretslopp”, ”Nervsystemet”, ”Matsmältningsorganen och ämnesomsättning”
- Grupp II (169 960 – 117 450 t.kr) ”Blod- och blodbildande organ”, ”Tumörer och rubbningar i immunsystemet”, ”Andningsorganen”
- Grupp III (101 703 – 62 443 t. kr) ”Förbrukningsartiklar”, ”Infektionssjukdomar”, ”Urin- och könsorganen samt könshormoner, Hormoner exklusive könshormoner”.
- Grupp IV (50 093 – 29 504 t.kr) ”Rörelseapparaten”, ”Hud”, ”Övriga”, ”Ögon och öron”.
- Grupp V (7 296 – 935 t.kr) ”Varia”, ”Antiparasitära, insektsdödande och repel.”, ”Handelsvaror”.

"Urin - och könsorganen samt könshormoner" hamnar i "Grupp II" för kvinnornas del mot "Grupp III" för männens del. För "Blod och blodbildande organ" är förhållandet det omvända. Ytterligare en tydlig skillnad tillkommer "Rörelseapparaten", som har betydligt starkare

ställning hos kvinnorna än hos männen. Vad som blir mindre tydligt i denna indelning är att "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" hade störst betydelse för män.

Slutsats 8

I *Slutsats 5* konstaterades att läkemedelskonsumtionens absoluta omfattning i Västra Götaland skiljer sig tydligt mellan olika läkemedelsgrupper, och att de tre största läkemedelsgrupperna intar en särställning. Ovanstående redovisning visar att detta gäller båda könen.

För både kvinnor och män gäller att de tre största läkemedelsgrupperna år 2001 svarade för c:a hälften - och de sex största grupperna för drygt 70 % av de totala läkemedelskostnaderna.

Skillnader mellan könen märks i läkemedelsgruppernas rangordning. I ögonfallande är att kvinnornas lista över absoluta läkemedelskostnader toppades av "Nervsystemet" och att männens lista toppades av Hjärta och kretslopp".

I övrigt noteras att framförallt "Rörelseapparaten" och "Urin och könsorganen" hade en starkare ställning hos kvinnor än hos män. Och att "Blod och blodbildande organ" och "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" hade starkast ställning hos männen.

Tabell 12. Kvinnor i Västra Götaland och riket. Totala relativa kostnader (kr/1000 invånare) för receptläkemedel år 2001 fördelade på läkemedelsgrupper. Och kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader detta år.

Kod	Läkemedelsgrupp	Västra Götaland	Riket	Västra Götaland/ Riket
N	Nervsystemet	603 047	539 547	1,118
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	414 226	374 609	1,106
C	Hjärta och kretslopp	371 660	381 863	0,973
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	214 301	222 692	0,962
R	Andningsorganen	207 907	214 771	0,968
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	176 923	182 989	0,967
Y	Förbrukningsartiklar	145 536	135 451	1,074
M	Rörelseapparaten	142 121	124 968	1,137
B	Blod och blodbildande organ	130 383	119 183	1,094
J	Infektionssjukdomar	128 295	127 546	1,006
H	Hormoner exklusive könshormoner.	72 910	73 119	0,997
D	Hud	68 001	69 865	0,973
S	Ögon och öron	64 881	60 489	1,073
Ö	Övriga	48 263	37 198	1,297
V	Varia	9 178	7 462	1,230
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	4 114	4 920	0,836
H	Handelsvaror	877	668	1,313
	Dialysvaror	–	11	–
	TOTALT	2 802 625	2 677 352	1,047

Länets *kvinnor* hade år 2001 klart *högre* relativa kostnader än rikets *kvinnor* för grupperna: Nervsystemet (+ 11,8 %), "Matsmältningsorganen" (10,6 %), %, Förbrukningsartiklar (+ 7,4 %), "Rörelseapparaten" (+ 13,7 %), "Blod och blodbildande organ" (+ 9,4), "Ögon och öron" (+ 7,3 %) och "Övriga" (+ 29,7 %). De absoluta dyraste skillnaderna svarade "Nervsystemet" och "Matsmältningsorgan och ämnesomsättning" för. Här var kostnaderna 47,8 miljoner kr respektive 29,8 miljoner kr högre än vad de hade varit om konsumtionen legat i nivå med riket. Dyrast därefter var skillnaderna för: "Rörelseapparaten" 12,9 m.kr, "Blod och blodbildande organ" 8,4 m.kr och "Övriga" 8,3 miljoner kr.

Klart *lägre* relativa kostnader än riket hade kvinnorna för: "Urin och könsorganen" (- 3,8 %), "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" (- 3,3 %), och "Andningsorganen" (-3,2 %).

Tabell 13. Män i Västra Götaland och riket. Totala relativa kostnader (kr/1000 invånare) för receptläkemedel år 2001 fördelade på läkemedelsgrupper. Och kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader detta år.

Kod	Läkemedelsgrupp	Västra Götaland	Riket	<i>Västra Götaland/ Riket</i>
C	Hjärta och kretslopp	419 870	441 474	0,951
N	Nervsystemet	379 722	339 616	1,118
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	327 635	300 836	1,089
B	Blod och blodbildande organ	229 300	224 666	1,021
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	186 762	176 129	1,060
R	Andningsorganen	158 457	161 769	0,980
Y	Förbrukningsartiklar	137 212	128 362	1,069
I	Infektionssjukdomar	115 317	119 841	0,962
H	Hormoner exklusive könshormoner.	84 245	72 681	1,159
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	79 985	87 475	0,914
R	Rörelseapparaten	67 582	63 002	1,073
H	Hud	59 929	60 753	0,986
Ö	Övriga	41 459	32 831	1,263
S	Ögon och öron	39 805	36 926	1,078
V	Varia	9 844	8 626	1,141
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	2 598	3 107	0,836
	Handelsvaror	1 262	928	1,360
	Dialysvaror	-	69	-
	TOTALT	2 340 984	2 259 091	1,036

Länets *män* hade förhållandevis *höga* relativa kostnader år 2001 för: "Nervsystemet" (+ 11,8 %), "Matsmältningsorganen" (+ 8,9 %), "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" (+ 6,0 %), "Förbrukningsartiklar" (+ 6,9 %), "Hormoner exklusive könshormoner" (+ 15,9 %), "Rörelseapparaten" (+ 7,3 %), "Övriga" (+26,3 %) och "Ögon och öron" (+ 7,8 %). Även för männen var skillnaderna för "Nervsystemet" och "Matsmältningsorgan och ämnesomsätt-

ning” klart dyrast, merkostnaderna i förhållande till riksgenomsnittet uppgick här till 29,7 m.kr respektive 19,9 m.kr. Närmast följde: "Hormoner exklusive könshormoner" 8,6 m.kr, "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" 7,9 m.kr och "Förbrukningsartiklar" 6,6 m.kr

Låga kostnader i förhållande till riket hade männen vad gäller: "Urin och könsorganen" (- 8,6 %), "Hjärta kretslopp" (- 4,9 %) och "Infektionssjukdomar" (- 3,8 %).

Vid jämförelser av kvinnors och mäns relationstal visavi riket, märks tydliga skillnader vad gäller : "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" (- 3,3 % / + 6,0 %), "Blod- och blodbildande organ" (+ 9,4 % / + 2,1%), "Rörelseapparaten" (+ 13,7 % / + 7,3 %). "Hormoner, exklusive könshormoner"(- 0,3 % / + 15,9 %).

Slutsats 9

När analysen av läkemedelsgrupper kombineras med variabeln kön, specificeras jämförelsen av länets och rikets relativa kostnader år 2001 i ytterligare ett avseende.

Vad gäller *kvinnor* uppvisar länet omfattande/tungt vägande avvikelser för:

- "Nervsystemet" (+ 11,8 %)
- "Matsmältningsorganen" (+ 10,6 %)
- "Förbrukningsartiklar"(+7,4 %)
- "Rörelseapparaten" (+ 13,7 %)
- "Blod och blodbildande organ" (+ 9,4 %)
- "Ögon och öron" (+ 7,3 %)
- "Övriga" (+ 29,7 %).

Länets *män* avviker anmärkningsvärt vad gäller:

- "Hjärta och kretslopp" (- 4,9 %)
- "Nervsystemet" (+ 11,8 %)
- "Matsmältningsorganen" (+ 8,9 %)
- "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" (+ 6,0 %)
- "Förbrukningsartiklar" (+ 6,9 %)
- "Hormoner, exklusive könshormoner" (+ 15,9 %)
- "Urin - och könsorganen" (- 8,6 %)
- "Rörelseapparaten" (+ 7,3 %)
- "Övriga" (+ 26,3 %)
- "Ögon och öron" (+ 7,8 %)

2.5.4 Åldersgrupper och kön

Vid studium av konsumtionens median- och kvartilåldrar för olika läkemedelsgrupper år 2001, visar det sig att spridningen var större för män än för kvinnor - genomsnittligt sett. Men skillnaden är helt och hållet en effekt av "Hormoner exklusive könshormoner", där mäns konsumtion uppvisar mycket yngre åldersprofil än kvinnornas konsumtion (Md = 15 år resp. 30 år). Utesluts denna grupp syns ingen större skillnad mellan könen i detta avseende.

Görs ändå jämförelser mellan könen, grupp för grupp framkommer i de flesta fall mycket små skillnader i median och kvartilålder. I åtta läkemedelsgrupper skiljer det 3 år eller mindre i medianålder mellan män och kvinnor. Undantagen är (förutom "Hormoner exklusive könshormoner") "Urin- och könsorgan samt könshormoner" och "Tumörer och rubbningar i immunsystemet". Här är skillnaden i medianålder 14 år respektive 11 år. I de första fallen är det kvinnorna som har äldst åldersprofil och i de senare fallen är det männen. Se vidare Bilaga 2.

Hur de västra götäländska kvinnornas konsumtion i olika åldersgrupper står sig i förhållande till rikets kvinnor redovisas i nedanstående tabell. Detta i form av kvoter mellan länets och rikets kostnader per 1000 kvinnor. Beräkningsunderlag: se Bilaga 3.

Tabell 14. Kvinnor i Västra Götaland och riket. Kvoten mellan länets och rikets totala relativa kostnader (kr/1000 inv.) för receptläkemedel år 2001, fördelad på läkemedelsgrupper och åldersgrupper.

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
Nervsystemet	1,065	1,033	1,113	1,132	1,135	1,147	1,136	1,118
Matsmältningsorganen	1,413	0,989	1,150	1,118	1,109	1,105	1,128	1,106
Hjärta och kretslopp	1,336	0,962	1,005	0,959	0,984	0,995	1,009	0,973
Urin- och könsorg. o könshorm.	1,032	0,983	0,955	0,940	0,962	1,047	1,064	0,962
Andningsorganen	0,984	0,914	0,939	0,944	1,016	1,011	1,050	0,968
Tumörer o rubbn. i immunsystemet	0,834	0,895	0,850	0,980	1,114	1,115	0,977	0,967
Förbrukningsartiklar	1,140	1,200	1,146	1,037	1,037	1,048	1,033	1,074
Rörelseapparaten	1,255	1,108	1,131	1,139	1,144	1,170	1,188	1,137
Blod och blodbildande organ	0,267	0,934	1,482	1,008	1,079	1,061	1,171	1,094
Infektionssjukdomar	1,077	1,021	0,869	1,058	1,084	1,027	1,008	1,006
Hormoner exkl. könshormoner	1,126	1,031	0,861	0,935	0,879	1,006	0,936	0,997
Hud	1,016	0,800	0,867	0,939	1,038	1,213	1,216	0,973
Ögon och öron	1,108	1,017	1,017	1,070	1,082	1,095	1,075	1,073
Övriga	1,503	1,215	1,103	1,012	1,641	1,929	0,800	1,298

Anm. Understruket tal markerar kvot där Västra Götalands kostnad är > 15 % *högre* än rikets kostnad, och finstilt tal markerar kvot där länets kostnad är > 15 % *lägre* än rikets kostnad.

De västra götäländska kvinnornas läkemedelskostnader år 2001 var > 15 % *högre* än rikets kostnader i 15 av de av de 98 grupper som förekommer i tabell 16:

- "Matsmältningsorganen" 0–14 år (+ 41,3 %) och 30–44 år (+ 15,0 %).
- "Hjärta kretslopp" 0–14 år (+ 33,6 %).
- "Förbrukningsartiklar" 15–29 år (+ 20,0 %).
- "Rörelseapparaten" 0–14 år (+ 25,5 %), 75–84 år (+ 17,0 %) och 85–w år (+ 18,8%).
- "Blod och blodbildande organ" 30–44 år (+ 48,2 %) och 85–w år (+ 17,1 %).
- "Hud" 75–84 år (+ 21,3 %) och 85–w år (+ 21,6 %)
- "Övriga" 0–14 år (+ 50,3 %), 15–29 år (+ 21,5 %), 60–74 år (+64,1 %) och 75–84 år (+ 92,9 %).

Mer än 15 % *lägre* läkemedelskostnader än riket hade Västra Götalands kvinnor i följande grupper:

- "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" 0–14 år (-16,6 %) och 30–44 år (-15,0 %).
- "Blod och blodbildande organ" 0–14 år (-73,3 %).
- "Hud" 15–29 år (- 20,0 %).
- "Övriga" 85–w år (- 20,0 %)

De skillnader där länet hade "*vunnit*" mest ekonomiskt på att vara i nivå med riket år 2001 tillkommer läkemedels-/åldergrupperna:

- "Nervsystemet" 45–59 år (14,8 m.kr) , 60–74 år (10,6 m.kr) och 75–84 år (10,4 m.kr), 30–44 år (8,5 m.kr) och 85–w år (5,4 m.kr).
- "Matsmältningsorganen" 60–74 år (8,5 m.kr), 45–59 år (8,0 m.kr), 75–84 år (6,0 m.kr), 30–44 år (4,8 m.kr) och 85–w år (3,6 m.kr)
- "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" 60–74 år (3,4 m.kr).
- "Rörelseapparaten" 60–74 år (4,2 m.kr), 75–84 år (3,5 m.kr) och 45–59 år (3,3 m.kr).
- "Blod och blodbildande organ" 30–44 år (5,3 m.kr).
- "Övriga 60–74 år (3,5 m.kr).

Och de läkemedels-/åldersgrupper där länet hade "*förlorat*" mest på att vara i nivå med riket är:

- "Urin- och könsorganen" 45–59 år (2,9 m.kr)
- "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" 30–44 år (4,8 m.kr)
- "Infektionssjukdomar" 30–44 år (3,0 m.kr).

För ytterligare uppgifter om effekter i absoluta kostnader, avseende kvinnornas konsumtion: Se Bilaga 3.

I Tabell 15 görs motsvarande jämförelse med riket för männens del som sker för kvinnornas del i Tabell 14. Beräkningsunderlag: se Bilaga 3.

Tabell 15. Män i Västra Götaland och riket. Kvoten mellan länets och rikets totala relativa kostnader (kr/1000 inv.) för receptläkemedel år 2001, fördelad på läkemedelsgrupper och åldersgrupper.

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
Hjärta och kretslopp	1,314	1,073	0,960	0,931	0,955	0,996	1,037	0,951
Nervsystemet	1,034	1,064	1,114	1,123	1,154	1,121	1,158	1,118
Matsmältningsorganen	0,827	1,140	1,027	1,142	1,080	1,113	1,165	1,089
Blod och blodbildande organ	0,451	0,800	1,603	1,170	1,095	1,060	1,106	1,021
Tumörer o rubbn. i immunsystemet	0,962	0,983	0,929	0,998	1,107	1,169	1,271	1,060
Andningsorganen	0,930	0,964	0,935	0,975	1,005	1,042	1,025	0,980
Förbrukningsartiklar	1,099	1,190	1,093	1,037	1,057	1,074	0,963	1,069
Infektionssjukdomar	1,036	1,138	0,963	0,877	0,945	0,964	1,035	0,962
Hormoner exklusive könshorm.	1,312	1,244	0,902	0,867	0,935	0,807	0,825	1,159
Urin- o. könsorg o. könshormoner	1,122	1,162	0,932	0,970	0,909	0,878	0,898	0,914
Rörelseapparaten	1,468	1,132	1,095	1,059	1,068	1,093	1,153	1,073
Hud	1,062	0,825	0,980	0,972	1,030	1,120	1,196	0,986
Övriga	0,972	1,787	1,076	1,095	1,385	1,505	1,547	1,263
Ögon och öron	1,118	0,999	0,978	1,109	1,093	1,075	1,092	1,078

Anm. Understruket tal markerar kvot där Västra Götalands kostnad är > 15 % *högre* än rikets kostnad, och finstilt tal markerar kvot där länets kostnad är > 15 % *lägre* än rikets kostnad.

Tabell 15 visar att de västgötska människors kostnader år 2001 var > 15 % *högre* än rikets kostnader i 19 av tabellens 98 grupper:

- ”Hjärta och kretslopp” 0–14 år (+ 31,4 %)
- ”Nervsystemet” 60–74 år (+15,4 %) och 85–w år (+ 15,8 %).
- ”Matsmältningsorganen” 85–w år (+ 16,5%).
- ”Blod och blodbildande organ” 30–44 år (+ 60,3%) och 45–59 år (+ 17,0%),
- ”Tumörer och rubbningar immunsystemet” 75–84 år (+ 16,9 %) och 85–w år (+ 27,1%).
- ”Förbrukningsartiklar” 15–29 år (+ 19,0 %)
- ”Hormoner exklusive könshormon” 0–14 år (+ 31,2 %) och 15–29 år (+ 24,4 %).
- ”Urin och könsorgan o könshormoner” 15–29 år (+ 16,2 %).
- ”Rörelseapparaten” 0–14 år (+ 46,8 %) och 85–w år (+ 15,3 %).
- ”Hud” 85–w år (+19,6 %).

- "Övriga" 15–29 år (+78,7 %), 60–74 år (+ 38,5 %), 75–84 år (+ 50,5 %) och 85–w år (+ 54,7 %).

Mer än 10 % *lägre* läkemedelskostnader än riket hade Västra Götalands män i följande grupper:

- "Matsmältningsorganen" 0–14 år (- 17,3 %).
- "Blod och blodbildande organ" 0–14 år (- 54,9 %) och 15–29 år (- 20,0 %).
- "Hormoner exklusive könshormon" 75–84 år (- 19,3%) och 85–w år (- 17,5 %).
- "Hud" 15–29 år (- 17,5 %)

De skillnader där länet hade "*vunnit*" mest ekonomiskt på att vara i nivå med riket år 2001 är lokaliserade till:

- "Nervsystemet" 45–59 år (8,5 m.kr) och 60–74 år (8,2 m.kr)
30–44 år (5,9 m.kr) 75–84 år (4,9 m.kr) och 85–w år (2,3 m.kr).
- "Matsmältningsorganen" 45–59 år (8,7 m.kr), 60–74 år (5,3 m.kr) och 75–84 år (4,1 m.kr).
- "Blod- och blodbildande organ" 30–44 år (11,4 m.kr), 45–59 år (5,1 m.kr) och 60–74 år (3,7 m.kr).
- "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" åldersgrupperna och 75–84 år (4,4 m.kr) och 60–74 år (4,0 m.kr).
- "Hormoner exkl. könshormoner" 0–14 år (7,0 m.kr) och 15–29 år (3,4 m.kr).
- "Övriga" 15–29 år (2,3 m.kr) och 60–74 år (2,1 m.kr).

"*Förlorat*" mest skulle länet gjort om männen legat i nivå med riket inom läkemedels-/åldersgrupperna:

- "Hjärta och kretslopp", åldersgrupperna 60–74 år (6,3 m.kr) 45–59 år (6,0 m.kr).
- "Blod- och blodbildande organ", åldersgruppen 0–14 år (14,7 m.kr) och 15–29 år (3,9 m.kr).
- "Infektionssjukdomar" 45–59 år (2,9 m.kr).

För ytterligare uppgifter om effekter i absoluta kostnader, avseende männens läkemedelskonsumtion: se Bilaga 3.

Slutsats 10

Då analysen av läkemedelsgrupper utvidgas till att omfatta variablerna ålder och kön i kombination, når jämförelsen av länets och rikets relativa kostnader år 2001 sin mest specifika nivå.

Det ger anledning att upprepa undersökningens syfte: "ge ett underlag för bedömning av i vilka avseenden det föreligger mindre effektiv regional förskrivning...". Syftet är inte att tillhandahålla ett *tillräckligt* underlag. Det betyder att denna undersökning behöver kompletteras för att medge bedömning av regionens effektivitet.

Redovisningen i ovanstående avsnitt ger besked om lämplig inriktning.

Vad gäller västra götäländska *kvinnor*, bör inriktningen ligga på läkemedelsgrupper/åldersgrupper där skillnaden i relativa kostnader är > 15 % eller motsvarar > 2,75 m.kr i mer- eller mindrekostnad för länet. Det innebär följande grupper:

- "Nervsystemet": samtliga åldersgrupper utom 0–14 år och 15–24 år.
- "Matsmältningsorganen": samtliga åldersgrupper utom 15–29 år.
- "Hjärta kretslopp": 0–14 år (+ 33,6 %).
- "Urin och könsorganen": 45–59 år (- 6,0 %)
- "Tumörer och rubbningar i immunsystemet": 0–14 år (- 16,6 %), 30–44 år (- 15,0 %) och 60–74 år (+ 11,4 %).
- "Förbrukningsartiklar": 15–29 år (+ 20,0 %).
- "Rörelseapparaten": samtliga åldersgrupper utom 15–29 år och 30–44 år.
- "Blod- och blodbildande organ": 0–14 år (- 73,3 %), 30–44 år (+ 48,2 %) och 85–w år (+ 17,1 %).
- "Infektionssjukdomar": 30–44 år (- 13,1 %)
- "Hud": 15–29 år (- 20,0 %), 75–84 år (+21,3 %) och 85–w år (+ 21,6 %).
- "Övriga": samtliga åldersgrupper utom 30–44 och 45–59.

Vad anbelangar västra götäländska *män*, bör inriktningen vara läkemedelsgrupper/åldersgrupper där skillnaden i relativa kostnader är > 15 % eller motsvarar > 2,25 m.kr i mer- eller mindrekostnad för länet. Det vill säga:

- "Hjärta och kretslopp": 0–14 år (+ 31,4 %), 45–59 år (- 6,9 %) och 60–74 år (- 4,5 %).
- "Nervsystemet": samtliga åldersgrupper utom 0–14 år och 15–29 år.
- "Matsmältningsorganen": samtliga åldersgrupper utom 15–29 år och 30–44 år.
- "Blod- och blodbildande organ": samtliga åldersgrupper utom 75–84 år och 85–w år.
- "Tumörer och rubbningar i immunsystemet": 60–74 år (+ 10,7 %), 75–84 år (+ 16,9 %) och 85–w år (+ 27,1 %).
- "Förbrukningsartiklar": 15–29 år (+ 19,0 %)
- "Infektionssjukdomar": 45–59 år (- 12,3 %)
- "Hormoner exkl. könshormoner": 0–14 år (+ 31,2 %) och 15–29 år (+ 24,4 %)

forts. nästa sida

- *"Urin- och könsorganen"*: 15–29 år (+ 16,2 %).
- *"Rörelseapparaten"*: 0–14 år (+ 46,8 %) och 85–w år (+ 15,3 %).
- *"Hud"*: 15–29 år (- 17,5 %) och 85–w år (+ 19,6 %)
- *"Övriga"*: 15–29 år (+ 78,7 %), 60–74 år (+ 38,5 %), 75–84 år (+ 50,5 %) och 85–w år (+ 54,7 %).

Det är ett omfattande område som föreslås bli föremål för kompletterande studier. Det talar för delstudier. Ex på frågor som kan vara av intresse att besvara: Hur ser det geografiska mönstret ut inom länet? Till vilka terapeutiska huvudgrupper, undergrupper och produkter kan föreliggande utfall härledas? Hur ser utvecklingen ut över tid i förhållande till riket - tendenser? Finns det avvikelser i sjuklighetsmönstret som kan förklara avvikelser från riket? Vilket förklaringsvärde kan APO-dosystemet tillskrivas?

En förutsättning för att analyserna ska kunna genomföras med rimlig resursinsats, är tillgång till en databasapplikation som innehåller en "drill-down-funktion", vilket exempelvis X-plain gör.

3. Läkemedelskostnadernas utveckling 1999 – 2001

3.1 Totalt

Hur läkemedelskostnaderna utvecklas över tid påverkas inte bara av förändringar i den faktiska konsumtionen. Betydelse har också tillkomsten av nya, dyrare läkemedel och prisstegringar. Ytterligare en faktor är justeringar i kravet på recept, främst i den meningen att tidigare receptbelagda medel/doseringar blir receptfria, därmed avförda från föreliggande redovisningsområde. Ett exempel på det senare är magmedicinen Losec, som i 10 mg doseringar numer kan köpas på apotek utan recept.

Nedan redovisas läkemedelskostnadernas utveckling oberoende av orsakerna.

Tabell 18. Samtliga invånarna i Västra Götaland. Utveckling av totala kostnader absolut (t.kr) och relativt (kr/1000 inv) för receptläkemedel under perioden 1999–2001. Och utvecklingen av kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader.

	1999	2000	2001	Förändring – 1999-2001 %
Tusen kr	3 370 561	3 625 433	3 846 744	(+ 476 183 t.kr)
Kr per 1000 inv.	2 266 810	2 435 286	2 573 691	+ 13,5
Kr per 1000 inv. Länet/riket	1,050	1,050	1,042	- 16,0

Tabell 18 visar att läkemedelskostnaderna i Västra Götaland var 476 miljoner kronor större år 2001 än år 1999. Annorlunda uttryckt har kostnaderna stigit från 2 267 kr/invånare till 2 574 kr/invånare. Det är en ökning på 13,5 %. Rikets ökning under motsvarande period uppgick till 14,4% varför kvoten mellan länets och rikets kostnader minskade. Fortfarande gäller dock att Västra Götalands läkemedelskostnader är klart högre än riksgenomsnittet, 4,2% högre.

Utfallet ger inget stöd för antagandet att Västra Götalands kostnader skulle vara på väg att närma sig rikets kostnader. Minskningen i skillnad hänför sig enbart till år 2001 och kan likaväl vara en tillfällig förändring som ett trendbrott.

3.2 Kön

Tabell 19. Samtliga invånarna i Västra Götaland. Utveckling av totala kostnader, absolut (t.kr) och relativt (kr/1000 inv), för receptläkemedel under perioden 1999–2001 fördelad på kön. Och utvecklingen av kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader.

		1999	2000	2001	Förändring 1999-2001 %
Kvinnor	Kr per 1000 inv.	2 480 281	2 657 169	2 802 625	+ 13,0
	Kr per 1000 inv. Länet/ Riket	1,058	1,058	1,047	- 19,0
Män	Kr/ 1000 inv.	2 049 355	2 209 351	2 340 984	+ 14,2
	Kr per 1000 inv. Länet/ Riket	1,040	1,041	1,036	- 12,2

Ovanstående tabell visar att läkemedelskostnaderna i Västra Götaland ökade något mer för männen än för kvinnorna under perioden 1999-2001, 14,2 % respektive 13,0 %. Motsvarande ökning för riket uppgick till 14,6 % för männen och 14,2% för kvinnorna. Kvoten mellan länets och rikets kostnader minskade således för båda könen, mer för kvinnornas del än för männens del. I båda fallen gäller att hela minskningen skedde under år 2001. Under år 2000 var kostnadsskillnaderna mellan länet och riket i det närmaste identiska med skillnaderna år 1999.

Uttryckt i absoluta kostnader, ökade länets läkemedelskonsumtion 1999–2001 med 250,5 m.kr för kvinnornas del och 225,6 m.kr för männens del.

Slutsats 11

Ovanstående redovisning av läkemedelskostnadernas utveckling under perioden 1999–2001 visar att:

- länets kostnader ökat något mindre än rikets kostnader
- detta beror på båda könen, men främst på kvinnorna
- avvikelserna mot rikets utveckling uppstod under år 2001

3.3 Åldersgrupper

Tabell 20. Samtliga invånarna i Västra Götaland. Utveckling av totala relativa kostnader (kr/1000 inv) för receptläkemedel under perioden 1999–2001, fördelad på åldersgrupper. Och – inom parentes – utvecklingen av kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader.

	1999	2000	2001	Förändring 1999-2001 %
0–14	(1,004) 620 863	(1,001) 639 162	(1,003) 678 911	+ 9,4
15–29	(1,045) 869 231	(1,020) 910 809	(1,018) 954 899	+ 9,9
30–44	(1,048) 1 483 419	(1,053) 1 575 336	(1,050) 1 665 019	+ 12,2
45–59	(1,036) 2 784 969	(1,045) 3 017 180	(1,036) 3 120 437	+ 12,0
60–74	(1,057) 4 591 128	(1,064) 4 974 884	(1,051) 5 250 769	+ 14,4
75–84	(1,073) 5 832 298	(1,074) 6 308 342	(1,073) 6 813 444	+ 16,8
85–w	(1,090) 5 968 717	(1,123) 6 536 547	(1,100) 6 986 271	+ 17,0
TOTALT	(1,050) 2 266 810	(1,050) 2 435 286	(1,042) 2 573 691	+ 13,5

Studeras perioden 1999-2001 uppdelad på åldersgrupper kan konstateras att läkemedelskostnaderna i Västra Götaland ökat i alla grupper. Men inte lika mycket. Ökningsgraden tenderar att stiga med ökande ålder, störst är den i åldersgruppen 85–w år (+ 17,0 %) och minst i gruppen 0–14 år (+ 9,4 %).

Den klart dyraste ökningen i absoluta kostnader räknat svarar åldersgruppen 60–74 år för: 130,8 m.kr. Därefter följer i tur och ordning grupperna: 45–59 år (110,6 m.kr.), 75–84 år (97,3 m.kr), 30–44 år (58,6 m.kr), 85–w år (38,8 m.kr), 15–29 år (24,7 m.kr) och 0–14 år (15,3 m.kr).

Vid jämförelse med riket märks att länet hade en förhållandevis låg ökningsgrad i åldersgruppen 15–29 år, + 9,9 % mot + 12,7 % för riket. Det betyder att länets kostnadsnivå närmast sig rikets, en övervikt på 4,5 % år 1999 har sjunkit till 1,8% år 2001. I gruppen 85–w år är länets ökningsgrad + 17,0 % mot + 16,0% för riket. Denna grupp vidmakthåller därmed sin ställning, som den åldersgrupp där västra götälänningarnas läkemedelskostnader avviker mest uppåt i förhållande till riket.

I övriga åldersgrupper är det bara någon eller några tiondels procent som skiljer länets och rikets ökningsgrad under perioden 1999-2001.

3.4 Åldersgrupper och kön

Tabell 21. Kvinnor i Västra Götaland. Utveckling av totala relativa kostnader (kr/1000 inv) för receptläkemedel under perioden 1999–2001, fördelad på åldersgrupper. Och – inom parentes – utvecklingen av kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader.

	1999	2000	2001	Förändring 1999-2001 %
0–14	(1,085) 536 501	(1,121) 567 129	(1,101) 599 021	+ 11,7
15–29	(1,009) 966 562	(0,999) 1 012 216	(0,994) 1 055 615	+ 9,2
30–44	(1,044) 1 762 266	(1,036) 1 852 037	(1,032) 1 965 731	+ 11,5
45–59	(1,041) 3 145 789	(1,055) 3 410 713	(1,038) 3 497 134	+ 11,2
60–74	(1,078) 4 626 773	(1,076) 4 973 954	(1,065) 5 267 681	+ 13,9
75–84	(1,087) 5 621 806	(1,083) 6 050 214	(1,082) 6 534 304	+ 16,2
85–w	(1,094) 5 804 995	(1,122) 6 321 890	(1,095) 6 699 718	+ 15,4
TOTALT	(1,058) 2 480 281	(1,058) 2 657 169	(1,047) 2 802 625	+ 13,0

Tabellen visar att läkemedelskostnaderna för länets *kvinnor* ökat i alla åldersgrupper under perioden 1999–2001 - mest i åldersgruppen 75–84 år (+ 16,2 %) och minst i gruppen 15–29 år (+ 9,2 %).

Den i absoluta kostnader räknat dyraste ökningen tillkom åldersgruppen 60–74 år: (64,9 m.kr) och minst kostnadskrävande var ökningen i gruppen 0–14 år (8,0 m.kr).

Jämfört med riket märks en något lägre ökningsgrad för länet i åldersgrupperna 15–29, 30–44 och 60–74. I åldersgruppen 0–14 år hade länet en lägre ökningsgrad. Skillnaderna är dock små, i samtliga fall mindre än 2 procentenheter.

Tabell 22. Män i Västra Götaland. Utveckling av totala relativa kostnader (kr/1000 inv) för receptläkemedel under perioden 1999–2001 fördelad på åldersgrupper. Och – inom parentes – utvecklingen av kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader.

	1999	2000	2001	Förändring 1999-2001 %
0–14	(0,953) 700 666	(0,926) 707 303	(0,939) 754 343	+ 7,7
15–29	(1,092) 775 828	(1,046) 813 494	(1,049) 858 532	+ 10,7
30–44	(1,054) 1 217 487	(1,076) 1 311 450	(1,076) 1 378 124	+ 13,2
45–59	(1,031) 2 434 326	(1,034) 2 634 746	(1,035) 2 753 772	+ 13,1
60–74	(1,033) 4 552 183	(1,051) 4 975 901	(1,037) 5 232 399	+ 14,9
75–84	(1,055) 6 129 239	(1,060) 6 672 483	(1,060) 7 204 471	+ 17,5
85–w	(1,079) 6 332 870	(1,123) 7 013 988	(1,107) 7 617 290	+ 20,3
TOTALT	(1,040) 2 049 355	(1,041) 2 209 351	(1,036) 2 340 984	+ 14,2

Tabell 22 visar att läkemedelskostnaderna för länets *män* också ökat i alla åldersgrupper under perioden 1999–2001- mest i åldersgruppen 85–w år (+ 20,3 %) och minst i gruppen 0–14 år (+ 7,7 %).

Dyrast och billigast i absoluta kostnader var även för männens del ökningen i åldersgrupperna 60–74 år (65,9 m.kr) respektive 0–14 år (7,3 m.kr).

Jämförelsen med riket visar att ökningsgraden för åldersgrupperna 15–29 och 0–14 år var förhållandevis låg. I det förra fallet uppgick den till + 10,7 % mot + 15,1 % för rikets del. Det betyder att ett markant kostnadsöverskott för länet år 1999 var i det närmaste halverat år 2001.

I åldersgrupperna 85–w och 30–44 hade länets män tvärtom en högre ökningsgrad än rikets män. I den äldsta gruppen uppgick den till + 20,3 % mot + 17,2 % för riket. För 30–44 åringarna var motsvarande värden + 13,2 % respektive + 10,9 %.

Slutsats 12

Då läkemedelskostnadernas utveckling under perioden 1999–2000 delas upp på åldersgrupper, framkommer att det inte är en tillfällighet att:

- länets invånare år 2001 hade höga relativa kostnader i förhållande till riket i åldersgrupperna: 85–w år, 75–84 år och 60–74 år.
- länets kvinnor hade höga- och att länets män hade låga relativa kostnader år 2001 i åldersgruppen 0–14 år.
- länets män år 2001 hade förhållandevis höga läkemedelskostnader i åldersgruppen 30–44 år.

I övrigt visar studien att Västra Götalands läkemedelskonsumtion i åldersgruppen 15–29 år närmast sig rikets kostnadsnivå. Detta främst p.g.a. att männens kostnader här inte ökat alls i samma grad som rikets kostnader.

3.5 Läkemedelstyper - huvudgrupper

3.5.1 Övergripande

Tabell 23. Samtliga invånare i Västra Götaland. Utveckling av totala relativa kostnader (kr/1000 inv) för receptläkemedel under perioden 1999–2001 fördelad på läkemedelsgrupper. Och – inom parentes – utvecklingen av kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader.

Kod	Läkemedelsgrupp	1999	2000	2001	Förändring 1999-2001 %
N	Nervsystemet	(1,122) 392 828	(1,120) 436 633	(1,117) 492 298	+ 25,3
C	Hjärta och kretslopp	(0,975) 335 071	(0,973) 368 654	(0,962) 395 568	+ 18,1
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	(1,089) 386 585	(1,110) 391 007	(1,098) 371 285	- 4,0
R	Andningsorganen	(0,968) 173 910	(0,976) 179 174	(0,973) 183 384	+ 5,4
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	(1,096) 119 465	(1,024) 155 032	(1,012) 181 802	+ 52,2
B	Blod och blodbildande organ	(0,974) 131 358	(0,975) 148 656	(1,047) 179 437	+ 36,6
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	(0,964) 147 695	(0,967) 155 524	(0,948) 147 692	0,0
Y	Förbrukningsartiklar	(1,200) 122 793	(1,179) 138 072	(1,072) 141 408	+ 15,2
J	Infektionssjukdomar	(1,001) 114 435	(0,997) 116 387	(0,985) 121 859	+ 6,5
M	Rörelseapparaten	(1,097) 83 837	(1,120) 100 795	(1,115) 105 156	+ 25,4
H	Hormoner exklusive könshormoner.	(1,108) 71 065	(1,095) 75 654	(1,077) 78 531	+ 10,5
D	Hud	(1,000) 65 934	(0,989) 65 658	(0,979) 63 998	- 2,9
S	Ögon och öron	(1,068) 47 119	(1,072) 49 963	(1,074) 52 446	+ 11,3
Ö	Övriga	(1,120) 63 317	(1,235) 42 097	(1,281) 44 889	- 29,1
V	Varia	(1,127) 7 015	(1,247) 8 915	(1,183) 9 508	+ 35,5
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	(0,852) 3 398	(0,854) 3 459	(0,836) 3 362	- 1,1
X	Handelsvaror	(2,101) 985	(2,649) 1 606	(1,341) 1 068	+ 8,4
T	Dialysvaror	() 0	() 0	() 0	
	TOTALT	(1,050) 2 266 810	(1,050) 2 435 286	(1,042) 2 573 691	+ 13,5

Tabellen visar att västra götälänningarnas läkemedelskostnader 1999 – 2001 ökat i 10 läkemedelsgrupper, är oförändrade i en grupp och minskat i tre grupper (De fyra minsta grupperna beaktas ej). De största ökningarna noteras för "Tumörer och rubbningar immunsystemet" (+ 52,2 %), "Blod och blodbildande organ" (+ 36,6 %), "Varia" (+ 35,5 %), "Rörelseapparaten" (+ 25,4 %), "Nervsystemet" (+ 25,3 %), "Hjärta och kretslopp" (+ 18,1 %) och "Förbrukningsartiklar" (+ 15,2 %). De grupper som minskat sina kostnader är: "Övriga" (- 29,1 %), "Matsmältningsorganen" (- 4,0 %) och "Hud" (- 2,9 %)

Den klart dyraste ökningen svarade "Nervsystemet" för (151,7 m.kr.). Därefter placerade sig "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" (94,1 m.kr), "Hjärta och kretslopp" (93,0 m.kr), "Blod och blodbildande organ" (72,9 m.kr). Kostnadsminskningarna för läkemedelsgrupperna "Övriga", "Matsmältningsorgan och ämnesomsättning" och "Hud" uppgick i absoluta tal till 27,1 m.kr, 19,9 m.kr. respektive 2,4 m.kr.

Relativt riket uppvisade länets ökningsgrad vissa tydliga avvikelser: läkemedelsgrupperna "Övriga" och "Blod och blodbildande organ" ökade förhållandevis mycket, medan "Förbrukningsartiklar" och "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" företedde blygsamma ökning.

3.5.2 Kön

Tabell 24. Kvinnor i Västra Götaland. Utveckling av totala relativa kostnader (kr/1000 inv) för receptläkemedel under perioden 1999–2001 fördelad på läkemedelsgrupper. Och – inom parentes – utvecklingen av kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader.

Kod	Läkemedelsgrupp	1999	2000	2001	Förändring 1999-2001 %
N	Nervsystemet	(1,121) 480 617	(1,118) 534 453	(1,118) 603 047	+ 25,5
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	(1,100) 443 495	(1,124) 444 253	(1,106) 414 226	- 6,6
C	Hjärta och kretslopp	(0,982) 313 587	(0,981) 344 368	(0,973) 371 660	+ 18,5
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	(0,981) 214 886	(0,980) 217 789	(0,962) 214 301	- 0,3
R	Andningsorganen	(0,966) 196 422	(0,971) 201 969	(0,968) 207 907	+ 5,8
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	(1,086) 106 880	(0,980) 149 623	(0,967) 176 923	+ 65,5
Y	Förbrukningsartiklar	(1,234) 128 794	(1,202) 144 529	(1,074) 145 536	+ 13,0
M	Rörelseapparaten	(1,123) 111 963	(1,143) 135 053	(1,137) 142 121	+ 26,9
B	Blod och blodbildande organ	(0,973) 83 376	(1,002) 99 174	(1,094) 130 383	+ 56,4
J	Infektionssjukdomar	(1,026) 121 216	(1,016) 123 291	(1,006) 128 295	+ 5,8
H	Hormoner exklusive könshormoner.	(1,019) 64 578	(1,043) 71 090	(0,997) 72 910	+ 12,9
D	Hud	(1,006) 71 652	(0,988) 68 351	(0,973) 68 001	- 5,1
S	Ögon och öron	(1,063) 58 092	(1,069) 61 559	(1,073) 64 881	+ 11,7
Ö	Övriga	(1,141) 72 924	(1,251) 46 731	(1,297) 48 263	- 33,8
V	Varia	(1,141) 6 608	(1,313) 8 941	(1,230) 9 178	+ 38,9
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	(0,847) 4 148	(0,850) 4 204	(0,836) 4 114	- 0,8
X	Handelsvaror	(2,660) 1 046	(3,458) 1 790	(1,313) 877	- 16,1
T	Dialysvaror	() 0	() 0	() 0	0,0
	TOTALT	(1,058) 2 480 281	(1,058) 2 657 169	(1,047) 2 802 625	+ 13,0

Av tabellen framgår att de västra götäländska kvinnornas läkemedelskostnader 1999–2001 ökat i 10 läkemedelsgrupper, är i stort sett oförändrade i en grupp och minskat i tre grupper. Största ökningen tillkommer: "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" (+ 65,5 %), "Blod och blodbildande organ" (+ 56,4 %), "Rörelseapparaten" (+ 26,9 %), "Nervsystemet" (+ 25,5 %), "Hjärta och kretslopp" (+ 18,5 %) och "Förbrukningsartiklar" (+ 13,0 %). De tre grupper

som minskat sina kostnader är: "Övriga" (- 33,8 %), "Matsmältningsorganen" (- 6,6 %) och "Hud" (- 5,1 %).

Den klart dyraste ökningen tillkom "Nervsystemet" (93,7 m.kr.). Andra grupper där ökningen var förhållandevis dyr i absoluta kostnader räknat: "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" (53,1 m.kr.), "Hjärta och kretslopp" (44,7 m.kr) och "Blod och blodbildande organ" (35,7 m.kr). Kostnadsminskningarna för läkemedelsgrupperna "Matsmältningsorganen", "Övriga" och "Hud" uppgick till 20,7 m.kr , 18,4 m.kr, respektive 2,5 m.kr.

Jämfört med riket uppvisade länets kvinnor stor ökningsgrad för "Övriga" och "Blod- och blodbildande organ" och liten ökningsgrad för "Förbrukningsartiklar" och "Tumörer och rubbningar i immunsystemet".

Tabell 25. Män i Västra Götaland. Utveckling av totala relativa kostnader (kr/1000 inv) för receptläkemedel under perioden 1999–2001 fördelad på läkemedels-grupper. Och – inom parentes – utvecklingen av kvoten mellan länets och rikets relativa kostnader.

Kod	Läkemedelsgrupp	1999	2000	2001	Förändring 1999-2001 %
C	Hjärta och kretslopp	(0,970) 356 956	(0,966) 393 383	(0,951) 419 870	+ 17,6
N	Nervsystemet	(1,126) 303 401	(1,124) 337 026	(1,118) 379 722	+ 25,2
A	Matsmältningsorgan och ämnes- omsättning.	(1,075) 328 613	(1,093) 336 789	(1,089) 327 635	- 0,3
B	Blod och blodbildande organ	(0,973) 180 236	(0,960) 199 041	(1,021) 229 300	+ 27,2
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	(1,105) 132 286	(1,069) 160 540	(1,060) 186 762	+ 41,2
R	Andningsorganen	(0,972) 150 977	(0,983) 155 962	(0,980) 158 457	+ 5,0
Y	Förbrukningsartiklar	(1,165) 116 680	(1,155) 131 498	(1,069) 137 212	+ 17,6
J	Infektionssjukdomar	(0,973) 107 527	(0,976) 109 358	(0,962) 115 317	+ 7,2
H	Hormoner exklusive könshormoner.	(1,196) 77 673	(1,146) 80 301	(1,159) 84 245	+ 8,5
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	(0,923) 79 250	(0,940) 92 121	(0,914) 79 985	+ 0,9
M	Rörelseapparaten	(1,048) 55 186	(1,079) 65 911	(1,073) 67 585	+ 22,5
D	Hud	(0,994) 60 109	(0,990) 58 878	(0,986) 59 926	- 0,3
Ö	Övriga	(1,093) 53 531	(1,216) 37 379	(1,263) 41 459	- 22,6
S	Ögon och öron	(1,079) 35 942	(1,079) 38 156	(1,078) 39 805	+ 10,7
V	Varia	(1,115) 7 429	(1,185) 8 889	(1,141) 9 844	+32,5
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	(0,860) 2 634	(0,863) 2 700	(0,836) 2 598	- 1,4
X	Handelsvaror	(1,690) 924	(2,036) 1 419	(1,360) 1 262	+ 36,7
T	Dialysvaror	() 0	() 0	() 0	
	TOTALT	(1,040) 2 049 355	(1,041) 2 209 351	(1,036) 2 340 984	+ 14,2

I Tabell 25 kan utläsas att de västra götäländska *männens* läkemedelskostnader 1999–2001 ökat i 10 läkemedelsgrupper, är oförändrade i tre grupper och minskat i en grupp. Största ökning: "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" (+ 41,2 %), "Blod och blodbildande organ" (+ 27,2 %), "Nervsystemet" (+ 25,2 %), "Rörelseapparaten" (+ 22,5 %), "Hjärta och kretslopp" (+ 17,6 %) och "Förbrukningsartiklar" (+ 17,6 %). Minskning: "Övriga" (- 22,6 %).

Dyrast var ökningarna för: "Nervsystemet" (58,0 m.kr), "Hjärta och kretslopp" (48,3 m.kr), "Tumörer och rubbningar i immunsystemet" (41,0 m.kr) och "Blod- och blodbildande organ" (37,2 m.kr). Minskningen för "Övrigt" motsvarar en reduktion av de absoluta kostnaderna med 8,7 m.kr.

Jämfört med riket uppvisade länets män stor ökningsgrad för "Övriga" och liten ökningsgrad för "Förbrukningsartiklar" .

Slutsats 13

Då läkemedelskostnadernas utveckling under perioden 1999–2000 delas upp på läkemedelsgrupper, framkommer att:

- det inte är en tillfällighet att länet år 2001 hade "*höga*" relativa kostnader jämfört med riket, vad gäller:
 - "*Nervsystemet*"
 - "*Matsmältningsorganen*"
 - "*Tumörer och rubbningar i immunsystemet*", män
 - "*Förbrukningsartiklar*"
 - "*Rörelseapparaten*"
 - "*Hormoner exkl. könshormoner*", män
 - "*Ögon och öron*"
 - "*Övriga*"
- det inte är en tillfällighet att länet år 2001 hade "*låga*" relativa kostnader, vad gäller:
 - "*Hjärta och kretslopp*", män
 - "*Urin och könsorganen samt könshormoner*", män
- det kan visa sig vara en tillfällighet att länet år 2001 hade höga relativa kostnader för:
 - "*Blod och blodbildande organ*", kvinnor

I övrigt visar studien att ökningen för länets kostnader 1999–2001 jämförd med rikets ökning:

- är förhållandevis stor för "*Övriga*" och "*Blod och blodbildande organ*" - kvinnor.
- är förhållandevis liten för "*Förbrukningsartiklar*" och "*Tumörer och rubbningar i immunsystemet*" - kvinnor.

4. Diskussion

□ *Om rikets förskrivning som standard*

Med föreliggande syfte står och faller rapporten med om rikets läkemedelskostnader kan accepteras som standard för effektiv förskrivning.

Det som talar för att riket kan användas som standard är storleken. Ju fler antal förskrivare och förskrivningar, desto större borde sannolikheten vara att utfallet ligger nära vad en tänkt expertpanel skulle finna vara förenligt med effektiv förskrivning. En invändning mot detta argument är möjligen att genomsnittsdata inte alltid är så representativa, att de kan vara direkt otypiska. Att det genomsnittliga konsumtionsvärdet för vissa läkemedelsgrupper inte är så vanligt förekommande, utan mest en effekt av att många höga och många låga värden tagit ut varandra.

Vad som också kan diskuteras, är vilken betydelse det har att befolkningen i Västra Götaland utgör en betydande del av rikets befolkning (17 %). Egentligen skulle länsinvånarnas konsumtion jämförts med konsumtionsnivån för invånarna i *resten* av riket. Men så har alltså inte skett. Effekten av detta är att länets avvikelser framstår som något mindre avvikande än vad de egentligen är.

Skälet till att hela riket ändå valts som standard, är att riketsmedelvärdet är enklare att kommunicera. Det har en helt annan status än en för VG skapad jämförelsepopulation. Underskattningen av länets avvikelser är heller inte av den storleksordningen att de förändrar slutsatserna i någon större utsträckning. En underskattning känns för övrigt lättare att hantera och försvara en eventuell överskattning av något slag.

Ett ytterligare alternativ är att jämföra med läkemedelskonsumtionen i ett annat län. Det har dock inte övervägts. Det faller på svårigheten att välja län. Det finns t.ex. ingenting som säger att det län som har lägst (eller högst) läkemedelskostnader i landet skulle ha en effektivare förskrivning än något annat län.

□ *Om kriteriet på regionens förskrivning*

Kriteriet på regionens förskrivning, är de receptläkemedel som västra götälänningarna hämtat ut på apotek. Detta oberoende av *var* läkemedlen förskrivits. Rätteligen borde redovisningen av undersökningspopulationens konsumtion begränsats till läkemedel förskrivna *inom* Västra Götaland. Det hade rimmat bättre med syftet, att skapa underlag för bedömning av regionens effektivitet i detta avseende.

Det senare redovisnings sättet hade valts om det inte inneburit en stor underredovisning. År 2001 var uppskattningsvis 20 % av läkemedelsrecepten utfärdade inom länet inte kodade på sådant sätt att de kunde knytas till Västra Götaland. Det är av allt att döma en betydligt större avvikelse från den åsyftade förskrivningen än vad den valda redovisningsmetoden innebär.

□ *Om västra götälänningar som undersökningspopulation*

Befolkningen i Västra Götaland är en stor undersökningspopulation. Det är både en fördel och en nackdel i detta sammanhang. Fördelen är att det minskar utrymmet för slumpmässigt betingade avvikelser över tid. Nackdelen är att länets befolkning inte utgör en naturlig helhet, det är en administrativt skapad enhet med tydliga demografiska, kulturella och historiska skillnader. Faktorer av betydelse för såväl hälsa som läkemedelsförskrivning. Detta ökar risken för att genomsnittsdata i vissa avseenden kan vara mindre representativa. Jfr. ovanstående resonemang kring genomsnittsvärden för riket.

Ett alternativ hade varit att jämföra länets 10 HSN-områden med riket. Det hade rimligen minskat denna risk. Å andra sidan hade det inneburit mindre stabila data, med tanke på slump effekter. Vidare hade det gjort det nödvändigt att kön - och ålderstandardisera ut-fallet, vilket gjort rapporten lite mer komplicerad. Men det hade gått att lösa med lite pedagogisk färdighet. En viktigare invändning ur läsbarhetssynpunkt är att rapporten riskerat bli svåröverskådlig p.g.a. en betydligt större mängd data. 10 HSN-områden multiplicerade med 2 kön, 10 åldersgrupper och 18 läkemedelsgrupper ger 3 600 dataceller. Även om redovisningen enbart omfattat relativa kostnader och fokuserat på de största avvikelserna, hade det sannolikt blivit mycket fler siffror att hålla reda på, än vad som nu blev fallet.

□ *Om måttet totala kostnader, kr/1000 invånare*

Måttet totala kostnader uttryckt i kr/1000 invånare inbegriper inte bara regionens kostnader. Ingår gör också egenavgifter, dvs de belopp patienterna betalar på Apoteket AB. Det går inte att redovisa enbart regionens kostnader för olika läkemedelsgrupper, annat än i form av skattningar. Om det varit möjligt, hade detta mått ändå inte valts.

Förvisso hade redovisningen då gett en bättre uppfattning om *regionens* mer-/mindrekostnader i olika avseenden. Men det är inte syftet med denna undersökning. Syftet är att få fram ett underlag för bedömning av regionens effektivitet vid förskrivning av receptläkemedel – oavsett *vem* som betalar, vad, när och hur mycket. Betraktas t.ex. läkemedelsgruppen "Urin- och könsorganen samt könshormoner", skulle endast c:a hälften (se Bilaga 1) av förskrivningsvolymen utgöra beräkningsunderlag, om enbart regionens kostnader beaktades. Det skulle ge en felaktig bild av länsinvånarnas totala konsumtion.

Att regionens andel av kostnaderna skiljer sig tydligt mellan olika läkemedelsgrupper (se bilaga 1), är ytterligare en omständighet som talar emot ett fokus på myndighetens kostnader.

Ett annan aspekt på måttet kr/1000 invånare: när konsumtionen av läkemedel redovisas på huvudgrupp nivå, kan en mindre effektiv förskrivning döljas, vid jämförelser mellan olika geografiska områden. Så kan vara fallet även om de relativa kostnaderna är lika höga i områdena. Vad beror detta på? Jo, de produkter som ingår respektive huvudgrupp kostar olika mycket. Och proportionerna mellan dyrare och billigare produkter kan i vissa fall skilja sig mellan jämförelseområdena.

Ex: Antag att område A jämförs med område B och att områdena har lika höga totala relativa kostnader för huvudgruppen "Hjärta och kretslopp". Antag också att man är mycket bättre i område A på att använda hjärt-kärl-generika (= billigare men lika effektiva ersättningspreparat) än i område B. Det betyder att man i område A förskrivit mer hjärt-kärlmedel än i

område B. Om sjukligheten är lika omfattande eller lägre i område A än i område B, betyder detta att det antingen föreligger en överförskrivning i område A eller en underförskrivning i område B - alternativt både och.

Att upptäcka en effekt av ovan angivet slag går alltså inte på huvudgruppsnivå, om analysen grundar sig på måttet kr/1000 invånare. Det kräver jämförelser på produkt- och varunivå.

Om volymmåttet DDD/ 1000 invånare istället används, uppstår knappast problemet. DDD är "den förmodade genomsnittliga dygnsdosen för ett läkemedel, då det används i enlighet med sin huvudindikation av en vuxen individ". Proportionerna mellan läkemedel med färre DDD och fler DDD kan nog också skilja sig mellan olika områden. Men det är svårt att se att så skulle ske på ett systematiskt sätt, att det skulle sammanfalla med generikaanvändning.

Frågan är då hur stor betydelse denna faktor har. Är skillnaden i användningen av generika så stor att den påverkar utfallet i denna jämförelse mellan länet och riket? Frågan har inte undersökts närmare. Den bedömning som gjorts, är att förekommande skillnader inte är så stora att de motiverar redovisning av DDD/1000 invånare.

Att Kr/1000 inv. valts som mått framför DDD/ 1000 inv. beror på att det medger jämförelser med annat som går att mäta i pengar, t.ex. annan vårdkonsumtion. DDD är ett specifikt mått, det kan enbart användas för att mäta läkemedelsvolym.

I fördjupade analyser bör dock båda måtten användas och i kombination. Detta gäller särskilt läkemedelsgrupper där totalkostnaderna väsentligen är en effekt av mycket dyra preparat, t.ex. gruppen "Blod och blodbildande organ".

□ *Om variablerna*

Variabeln läkemedel kan studeras på olika nivåer i ATC-systemet. Per 2001-02-22 rymde systemet förutom de 18 anatomiska huvudgrupperna, 90 terapeutiska huvudgrupper, 213 terapeutiska undergrupper, 552 kemisk/terapeutiska undergrupper, 1262 undergrupper för kemisk substans, 3 607 produkter, 5 701 former och 8 533 varor.

Här har alltså de "anatomiska huvudgrupperna" valts. Den nivån ger den överblick som eftersträvas. Överblick kan säkert upprätthållas också på några lägre nivåer i detta system. Men det kräver större utrymme och medför risk för en mer svårläst rapport.

På de allra lägsta nivåerna i ATC-systemet, torde en person som inte är medicinskt/ farmakologiskt väl bevandrad löpa en viss risk att gå vilse. Hur balanserar produkterna varandra? Vilka produkter, varor är komplementära? Vilka upp- och nedgångar väger upp varandra, förstärker varandra? Har några produkter bara varit med i sortimentet en begränsad del av året? Kort sagt, dessa nivåer kräver ett visst mått av material- och marknadskännedom.

Vad gäller variabeln ålder kan indelningen alltid diskuteras. Det finns väl egentligen bara en enda generell "regel" som det är tillrådligt att följa: att brytpunkterna mellan olika åldersgrupper motsvarar WHO's riktlinjer. I övrigt förefaller det viktigaste vara att ta hänsyn till syftet, materialets beskaffenhet och hanterbarheten.

Den indelning som valts i denna rapport fordrar måhända en kommentar på en punkt. Åsyftas gör åldersintervallet 75–84 år, vilket är smalare än övriga intervall, 10 års bredd istället för 15 års bredd. Det är medveten avvikelse, en anpassning till det förhållandet att läkemedelskonsumtionen är förhållandevis mycket hög i de översta åldrarna.

□ *Om slutsatserna*

Styrande för slutsatserna i denna rapport är ytterst syftet, att ge ett underlag för bedömning av i vilka avseenden det föreligger mindre effektiv regional förskrivning. Syftet är inte att påvisa lämplig inriktning för minskning av regionens läkemedelskostnader. Om detta varit fallet hade de ekonomiska konsekvenserna av olika skillnader i förhållande till riket fått påverka slutsatserna i betydligt större utsträckning.

Uppgifterna om de absoluta kostnaderna är en kompletterande information. De har vägts in i en utsträckning som bedömts rimlig för att undvika oproportionerlig uppmärksamhet av skillnader baserade på mycket små tal; för att kunna skilja stort och smått.

Detta leder osökt in på frågan hur stora skillnaderna i relativa kostnader bör vara mellan Västra Götaland och riket, för att de ska vara värda att uppmärksammas. Vad krävs för att jämförelsen inte ska utvecklas till en knappologi? Hur högt bör "ribban" ligga för att avvikelserna inte ska misstänkas vara en effekt av naturlig variation?

Detta kan säkert diskuteras en god stund. Det allmänna svaret är, ju mindre grupper/tal desto större skillnader fordras. Det statistiska svaret är att konfidensintervall – utrymmet för slumpen – måste beräknas på basis av en "acceptabel säkerhetsnivå", vanligen 95%. Detta vid minsta osäkerhet. Sådana beräkningar har inte gjorts i denna studie. Avgörande för vad som uppfattats som anmärkningsvärda kostnadsskillnader har istället varit en allmän känsla för vilka slutsatser materialet medger: hur pass konsistenta skillnaderna är vid nedbrytning på mindre grupper.

Det är möjligt att den "acceptabla säkerhetsnivån" för slump effekter därmed underskrids i några fall. Men det kan knappast vara något större problem. Var den exakta risknivån ligger i dessa fall torde snarast vara av matematiskt intresse. Fördjupade studier som inkluderar uppföljning över tid, ger snabbt besked om vilka uppmärksammade avvikelser som ev. kan avfärdas som naturlig variation.

Möjligen kan det vara ett problem att vissa mindre men ändå signifikanta skillnader löper risk att inte uppmärksammas fullt ut. "Förbrukningsartiklar" 0–14 år och 30–44 år, "Rörelseapparaten" 15–29 år och 30–44 år, "Hormoner exkl. könshormoner" 30–44 år och "Ögon och öron" 0–14 år kan vara exempel på detta. De uppmärksammas i "Slutsats 7", men inte i "Slutsats 10", då jämförelsen även inkluderar variabeln kön. Det är möjligt att "ribban" skulle lagts något lägre i det senare fallet, så att dessa grupper inte fallit bort, så som nu skedde.

□ *Om syftet*

Det må vara att utfallet framstår som intressant ur olika aspekter. Men betyder detta också att rapporten uppnått sitt syfte? Ger jämförelsen mellan länets och rikets relativa kostnader användbar information i denna mening? Kan den användas som ett underlag för bedömning av

om det föreligger mindre effektiv regional läkemedelsförskrivning, sett i befolkningsperspektiv?

Rapporten visar att länets och rikets läkemedelskostnader skiljer sig tydligt i ett flertal avseenden. Den metod som använts har uppenbarligen varit tillräckligt sensitiv. Om den också varit tillräckligt specifik återstår i viss mån att se. Diskussionsavsnittet visar förvisso att mät- och metodproblematiken rymmer mer än detta. Men den ter sig hanterlig. Alternativa lösningar har identifierats och de val som gjorts är motiverade och acceptabla.

Sammantaget talar detta för att rapporten motsvarat sitt syfte. Men – som påpekas i "Slutsats 10" – den är för den skull *inte ett tillräckligt* underlag för bedömning av regionens effektivitet, vad gäller förskrivning av receptläkemedel. Rapporten behöver kompletteras med ytterligare studier, som närmare beskriver de skillnader mellan länet och riket vilka nu ringats in. De bekräftelser som utvecklingen under perioden 1999–2001 ger åt utfallet år 2001 är inte tillfyllest.

Det är först efter en fördjupning i läkemedelsgrupperingarna och den västra götäländska geografin, som det finns rimliga förutsättningar att ta ställning till om länets avvikelser återspeglar en mindre effektiv läkemedelsförskrivning eller ett avvikande sjuklighetsmönster. Eller om det, i några fall, snarare är riksgenomsnittet som uttrycker en mindre effektiv förskrivningsnivå.

Bilaga 1

Samtliga invånare i Västra Götaland. Totala absoluta kostnader (t kr) för receptläkemedel år 2001 fördelade på läkemedelsgrupper. Och skattning av den andel som finansierades av Västra Götalandsregionen.

Kod	Läkemedelsgrupp	Totala kostnader år 2001 (t.kr)	Därav kostnader för VGR enligt skattning	
			t.kr	%
N	Nervsystemet	735 808	573 930	78
C	Hjärta och kretslopp	591 232	443 424	75
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	554 937	438 400	79
R	Andningsorganen	274 094	183 643	67
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	271 729	260 860	96
B	Blod och blodbildande organ	268 194	244 057	91
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	220 746	114 788	52
Y	Förbrukningsartiklar	211 354	205 013	97
J	Infektionssjukdomar	182 136	116 567	64
M	Rörelseapparaten	157 171	106 876	68
H	Hormoner exklusive könshormoner.	117 375	102 116	87
D	Hud	95 654	56 436	59
S	Ögon och öron	78 388	48 601	62
Ö	Övriga	67 093	-	-
V	Varia	14 211	13 216	93
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	5 025	1 709	34
X	Handelsvaror	1 596	-	-
T	Dialysvaror	0	-	-
	TOTALT	3 846 744	2 961 993	77

* En tillämpning av de andelar som SoS erhållit vid skattning av samtliga landstings kostnader år 2001. Landstingens del av kostnaden för ett bestämt läkemedel som ordinerats på samma recept som annat läkemedel, har därvid beräknats proportionellt mot kostnadsandelen för hela receptkostnaden. Källa: Läkemedel i användning – förändring och tendenser. Kvartalsrapport 2002:2. Socialstyrelsen.

Samtliga invånare i Västra Götaland. Medianålder och övre-kvartil-ålder för totala absoluta kostnader för receptläkemedel år 2001, fördelat på läkemedelsgrupper.

Kod	Läkemedelsgrupp	Medianålder	Övre-kvartil-ålder
N	Nervsystemet	57	75
C	Hjärta och kretslopp	69	77
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	62	75
R	Andningsorganen	58	71
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	57	71
B	Blod och blodbildande organ	60	75
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	56	69
Y	Förbrukningsartiklar	55	70
J	Infektionssjukdomar	46	62
M	Rörelseapparaten	63	75
H	Hormoner exklusive könshormoner.	16	53
D	Hud	52	70
S	Ögon och öron	74	82
Ö	Övriga	52	68
V	Varia	62	73
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	48	65
X	Handelsvaror	69	81
T	Dialysvaror	–	–
	TOTALT	60	74

Samtliga invånare i Västra Götaland. Medianålder och övre-kvartil-ålder för totala absoluta kostnader för receptläkemedel år 2001, fördelat på läkemedelsgrupper och kön.

Kod	Läkemedelsgrupp	Medianålder		Övre-kvartil-ålder	
		Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
N	Nervsystemet	56	58	73	76
C	Hjärta och kretslopp	67	71	75	79
A	Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.	60	64	73	77
R	Andningsorganen	57	58	72	71
L	Tumörer o rubbningar i immunsystemet	64	53	76	63
B	Blod och blodbildande organ	58	66	72	78
G	Urin- och könsorgan samt könshormoner	66	52	76	63
Y	Förbrukningsartiklar	55	55	70	71
J	Infektionssjukdomar	44	48	60	64
M	Rörelseapparaten	60	65	73	76
H	Hormoner exklusive könshormoner.	15	30	30	60
D	Hud	49	54	67	73
S	Ögon och öron	72	75	80	83
Ö	Övriga	52	53	66	69
V	Varia	64	61	73	73
P	Antiparasitära. Insektsdödande och repel.	49	48	64	67
X	Handelsvaror	69	69	81	81
T	Dialysvaror	-	-	-	-
	TOTALT	60	60	73	75

Bilaga 3.

Samtliga invånare i Västra Götaland och riket. Totala relativa kostnader (kr/1000 inv.) för receptläkemedel år 2001, fördelade på läkemedelsgrupper och åldersgrupper. (Länets värde överst)

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
Nervsystemet	23 665 / 22 596	162 577 / 155 484	451 068 / 405 187	687 706 / 609 637	769 129 / 673 498	1 278 21 / 1 124 922	1 757 508 / 1 540 950	492 298 / 440 676
Hjärta och krets- lopp	3 957 / 2 990	7 589 / 7 475	59 833 / 61 207	453 507 / 481 300	1 232 383 / 1 272 852	1 534 58 / 1 541 005	1 201 279 / 1 179 147	395 568 / 411 342
Matsmältnings- organen	35 987 / 33 488	96 322 / 90 554	212 107 / 194 263	485 989 / 430 247	811 109 / 740 501	1 050 45 / 948 986	1 282 252 / 1 126 502	371 285 / 338 127
Andningsorganen	83 617 / 87 861	88 858 / 94 987	117 543 / 125 465	209 894 / 219 793	376 562 / 372 397	423 139 / 412 488	331 915 / 318 496	183 384 / 188 560
Tumörer o rubbn. i immunsystemet	18 328 / 20 825	52 675 / 56 575	142 288 / 162 020	280 275 / 284 108	384 624 / 346 294	390 122 / 335 054	294 839 / 239 372	181 802 / 179 597
Blod och blod- bildande organ	44 705 / 100 547	68 277 / 83 154	148 227 / 95 073	179 366 / 161 730	351 736 / 322 647	508 235 / 478 336	518 180 / 452 025	179 437 / 171 346
Urin- och köns- org. o könshorm.	4 406 / 4 094	105 747 / 107 142	129 954 / 136 663	201 447 / 212 945	275 835 / 293 782	275 488 / 286 816	240 939 / 242 990	147 692 / 155 824
Förbruknings- artiklar	124 029 / 110 889	69 564 / 58 196	80 934 / 72 108	140 719 / 135 734	273 784 / 261 470	296 022 / 279 092	220 312 / 218 472	141 408 / 131 945
Infektionssjuk- domar	80 102 / 75 888	84 207 / 78 965	132 953 / 145 279	143 560 / 149 201	149 802 / 147 241	156 347 / 156 323	212 986 / 209 402	121 859 / 123 736
Rörelseapparaten	3 070 / 2 267	19 185 / 17 159	57 972 / 51 940	138 086 / 124 452	251 736 / 225 279	328 674 / 286 618	288 432 / 244 978	105 156 / 94 324
Hormoner exkl. könshormoner	174 237 / 141 312	92 605 / 79 455	25 287 / 28 984	43 398 / 47 836	70 556 / 78 146	71 750 / 76 562	48 574 / 53 570	78 531 / 72 902
Hud	35 464 / 34 125	54 521 / 67 097	48 144 / 52 442	64 637 / 67 748	89 518 / 86 538	129 243 / 110 177	175 398 / 144 955	63 998 / 65 359
Ögon och öron	13 551 / 12 164	11 334 / 11 231	15 393 / 15 389	31 721 / 29 247	97 399 / 89 726	259 614 / 238 827	359 545 / 333 224	52 446 / 48 836
Övriga	29 020 / 23 395	32 401 / 21 618	35 312 / 32 356	47 330 / 45 160	84 080 / 55 573	77 385 / 44 935	24 167 / 21 246	44 889 / 35 039

Samtliga invånare i Västra Götaland. Hur mycket skillnaden mellan länets och rikets totala relativa kostnader (kr/1000 invånare) för receptläkemedel år 2001 motsvarar i absoluta kostnader (t kr.) för Västra Götaland. (+ = merkostnad, - = mindrekostnad)

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
Nervsystemet	296	1 962	14 390	23 264	18 688	15 140	7 593	77 156
Hjärta och kretslopp	268	32	- 431	- 8 282	- 7 909	- 615	776	-23 577
Matsmältningsorganen	693	1 595	5 597	16 611	13 798	10 023	5 461	49 559
Andningsorganen	- 1 177	- 1 695	- 2 485	- 2 950	814	1 049	471	- 7 736
Tumörer o rubbn. i immunsystemet	- 693	- 1 079	- 6 189	- 1 142	7 490	5 424	1 945	3 297
Blod och blodbildande organ	-15 493	- 4 115	16 672	5 255	5 685	2 945	2 320	12 093
Urin- och könsorg. o könshorm.	86	- 386	- 2 104	- 3 426	- 3 507	- 1 116	- 72	- 12 154
Förbrukningsartiklar	3 646	3 144	2 768	1 485	2 406	1 668	65	14 144
Infektionssjukdomar	1 169	1 450	- 3 866	- 1 681	501	2	126	- 2 804
Rörelseapparaten	223	560	1 892	4 063	5 170	4 143	1 524	16 190
Hormoner exkl. könshormoner	9 135	3 637	- 1 160	- 1 322	- 1 483	- 474	- 175	8 413
Hud	372	- 3 478	- 1 348	- 928	582	1 878	1 067	- 2 034
Ögon och öron	385	29	1	737	1 499	2 048	923	5 395
Övriga	1 561	2 982	927	647	5 571	3 196	102	14 723

Anm. Det resultat som erhålls om åldersintervallen summeras överensstämmer inte exakt med beloppen i kolumnen "Totalt". Detta beror på avrundningseffekter.

Kvinnor i Västra Götaland och riket. Totala relativa kostnader (kr/1000 inv.) för receptläkemedel år 2001. (Länets värde överst)

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
Nervsystemet	21 174/ 19 882	189 329 / 183 353	547 823 / 492 037	865 192 / 764 238	874 511 / 770 318	1 407 675/ 1 227 367	1 864 329/ 1 641 405	603 047 / 539 547
Matsmältningsorganen	41 157/ 29 134	92 955 / 93 951	240 999 / 209 480	513 377 / 459 104	855 431 / 771 583	1 096 960/ 993 113	1 307 479/ 1 159 266	414 226 / 374 609
Hjärta och kretslopp	3 240/ 2 425	7 643 / 7 943	49 082 / 48 844	364 713 / 380 453	1 065 708/ 1 083 382	1 410 886/ 1 418 556	1 157 327/ 1 147 035	371 660 / 381 863
Urin och könsorg. o könsorm.	4 440/ 4 301	209 397/ 213 040	241 072/ 252 552	307 027/ 326 751	308 861/ 321 078	246 012/ 234 892	204 661/ 192 321	214 301/ 222 692
Andningsorganen	69 388/ 70 494	101 297/ 110 833	145 095/ 154 508	265 606/ 281 259	423 696/ 416 946	386 894/ 382 837	289 914/ 276 092	207 907/ 214 771
Tumörer o rubbn. i immunsystemet	22 607/ 27 111	61 171 / 68 343	178 582 / 210 215	350 184 / 357 176	329 591 / 295 933	140 967 / 126 424	63 279 / 64 784	176 923 / 182 989
Förbrukningsartiklar	122 683/ 107 639	76 228 / 63 536	95 113 / 83 007	143 656 / 138 535	260 843 / 251 623	271 548 / 259 100	206 736 / 200 172	145 536 / 135 451
Rörelseapparaten	3 118/ 2 485	22 802 / 20 574	71 637 / 63 325	183 250 / 160 871	331 633 / 289 890	418 920 / 357 911	325 564 / 274 126	142 121 / 124 968
Blod och blodbildande organ	2 234/ 8 356	24 925 / 26 679	106 068 / 71 579	125 986 / 124 961	263 517 / 244 198	389 453 / 367 144	439 889 / 375 505	130 383 / 119 183
Infektionssjukdomar	79 408/ 73 740	100 445 / 98 397	131 230 / 151 027	150 498 / 142 287	159 359 / 146 964	156 228 / 152 139	206 031 / 204 435	128 295 / 127 546
Hormoner exkl. könshormoner	140 048/ 124 346	62 937/ 60 881	37 412/ 43 366	53 876/ 57 622	74 430/ 84 705	87 170/ 86 691	54 741/ 58 517	72 910/ 73 119
Hud	34 886/ 34 348	55 384/ 69 228	50 633/ 58 410	70 464/ 75 012	92 458/ 89 047	130 285/ 107 446	167 442/ 137 718	68 001/ 69 865
Ögon och öron	12 123/ 10 942	13 421/ 13 196	18 824/ 18 511	38 592/ 36 070	111 858/ 103 379	286 422/ 261 502	374 797/ 348 593	64 881/ 60 489
Övriga	36 646/ 24 384	27 048/ 22 265	42 732/ 38 747	52 101/ 51 487	87 478/ 53 316	75 413/ 39 098	13 714/ 17 143	48 263/ 37 198

Kvinnor i Västra Götaland. Hur mycket skillnaden mellan länets och rikets totala relativa kostnader (kr/1000 invånare) för receptläkemedel år 2001 motsvarar i tusental kronor för Västra Götaland. (+ = merkostnad, - = mindrekostnad)

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
Nervsystemet	174	808	8 543 9	14 838	10 601	10 363	5 375	47 843
Matsmältningsorganen	1 620	- 135	4 827	7 977	8 531	5 968	3 574	29 848
Hjärta och kretslopp	110	- 41	37	- 2 314	- 1 798	- 441	248	- 7 687
Urin och könsorg. o könshorm.	19	- 493	- 1 758	- 2 899	- 1 243	639	298	- 6 322
Andningsorganen	- 149	- 1 290	- 1 441	- 2 301	687	233	333	- 5 171
Tumörer o rubbn. i immunsystemet	- 607	- 970	- 4 844	- 1 028	3 425	836	- 36	- 4 570
Förbrukningsartiklar	2 027	1 716	1 854	753	938	715	158	7 599
Rörelseapparaten	85	301	1 273	3 289	4 247	3 506	1 240	12 924
Blod och blodbildande organ	- 825	- 237	5 282	151	1 966	1 282	1 552	8 439
Infektionssjukdomar	764	277	- 3 032	1 207	1 261	235	38	564
Hormoner exkl. könshormoner	2 116	278	- 912	- 551	- 1 046	28	- 91	- 158
Hud	73	- 1 872	- 1 191	- 668	347	1 313	717	- 1 404
Ögon och öron	159	30	48	371	863	1 432	632	3 309
Övriga	1 652	647	610	90	3 476	2 087	- 83	8 337

Anm. Det resultat som erhålls om åldersintervallen summeras överensstämmer inte exakt med beloppen i kolumnen "Totalt". Detta beror på avrundningseffekter.

Män i Västra Götaland och riket. Totala relativa kostnader (kr/1000 inv.) för receptläkemedel år 2001. (Länets värde överst)

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
Hjärta och kretslopp	4 634 / 3 526	7 538 / 7 027	70 091 / 73 044	539 936 / 579 841	1 413 422 / 1 480 345	1 708 280 / 1 715 405	1 298 067 / 1 251 551	419 870 / 441 474
Nervsystemet	26 018 / 25 172	136 980 / 128 775	358 759 / 322 031	514 948 / 458 571	654 666 / 567 469	1 097 840 / 979 012	1 522 277 / 1 314 449	379 722 / 339 616
Matsmältningsorganen	31 105 / 37 621	99 543 / 87 299	184 541 / 179 694	459 331 / 402 050	762 968 / 706 463	986 007 / 886 137	1 226 700 / 1 052 627	327 635 / 300 836
Blod och blodbildande organ	84 805 / 188 062	109 759 / 137 277	188 449 / 117 569	231 324 / 197 659	447 559 / 408 557	674 627 / 636 703	690 584 / 624 557	229 300 / 224 666
Tumörer o rubbn. i immunsystemet	14 288 / 14 858	44 545 / 45 297	107 661 / 115 875	212 229 / 212 711	444 400 / 401 445	739 144 / 632 198	804 757 / 633 024	186 762 / 176 129
Andningsorganen	97 052 / 104 347	76 957 / 79 801	91 256 / 97 656	155 665 / 159 733	325 366 / 323 610	473 912 / 454 718	424 407 / 414 107	158 457 / 161 769
Förbrukningsartiklar	125 300 / 113 974	63 186 / 53 079	67 406 / 61 672	137 860 / 132 996	287 841 / 272 253	330 306 / 307 566	250 207 / 259 733	137 212 / 128 362
Infektionssjukdomar	80 758 / 77 927	68 670 / 60 342	134 597 / 139 775	136 806 / 155 957	139 422 / 147 543	156 513 / 162 282	228 300 / 220 600	115 317 / 119 841
Hormoner exklusive könshorm.	206 519 / 157 418	120 993 / 97 255	13 718 / 15 212	33 199 / 38 273	66 349 / 70 963	50 150 / 62 137	34 993 / 42 416	84 245 / 72 681
Urin- o. könsorg o. könshormoner	4 374 / 3 898	6 572 / 5 655	23 942 / 25 703	98 680 / 101 742	239 964 / 263 889	316 779 / 360 770	320 828 / 357 234	79 985 / 87 475
Rörelseapparaten	3 024 / 2 060	15 723 / 13 887	44 935 / 41 039	94 125 / 88 866	164 952 / 154 523	202 257 / 185 078	206 663 / 179 256	67 582 / 63 002
Hud	36 010 / 33 913	53 695 / 65 054	45 769 / 46 727	58 965 / 60 650	86 325 / 83 790	127 784 / 114 068	192 918 / 161 273	59 929 / 60 753
Övriga	21 819 / 22 455	37 523 / 20 998	28 233 / 26 237	42 687 / 38 978	80 388 / 58 045	80 147 / 53 248	47 187 / 30 496	41 459 / 32 831
Ögon och öron	14 900 / 13 325	9 337 / 9 347	12 120 / 12 399	25 034 / 22 581	81 693 / 74 774	222 062 / 206 532	325 959 / 298 570	39 805 / 36 926

Män i Västra Götaland och riket. Hur mycket skillnaden mellan länets och rikets totala relativa kostnader (kr/1000 invånare) för receptläkemedel år 2001 motsvarar i tusental kronor för Västra Götaland. (+ = merkostnad, - = mindrekostnad)

	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–84	85–w	Totalt
Hjärta och kretslopp	158	72	- 474	- 6 026	- 6 269	- 292	509	-16 013
Nervsystemet	121	1 160	5 895	8 513	8 168	4 875	2 276	29 727
Matsmältningsorganen	- 930	1 731	778	8 650	5 293	4 097	1 906	19 864
Blod och blodbildande organ	-14 735	- 3 889	11 377	5 084	3 653	1 556	723	3 435
Tumörer o rubbn. i immunsystemet	- 81	- 106	- 1 318	- 73	4 024	4 388	1 880	7 881
Andningsorganen	- 1 041	- 402	- 1 027	- 614	164	787	113	- 2 455
Förbrukningsartiklar	1 616	1 429	920	734	1 460	933	- 104	6 560
Infektionssjukdomar	404	1 177	- 831	- 2 892	- 761	- 237	84	- 3 353
Hormoner exklusive könshorm.	7 007	3 355	- 240	- 766	- 432	- 492	- 81	8 571
Urin- o. könsorg o. könshormoner	68	130	- 283	- 462	- 2 241	-1 805	- 399	- 5 552
Rörelseapparaten	137	260	625	794	977	705	300	3 395
Hud	299	- 1 605	- 154	- 254	237	563	347	- 611
Övriga	- 91	2 336	320	560	2 093	1 104	183	6 395
Ögon och öron	225	- 1	- 45	370	648	637	300	2 135

Anm. Det resultat som erhålls om åldersintervallen summeras överensstämmer inte exakt med beloppen i kolumnen "Totalt". Detta beror på avrundningseffekter.